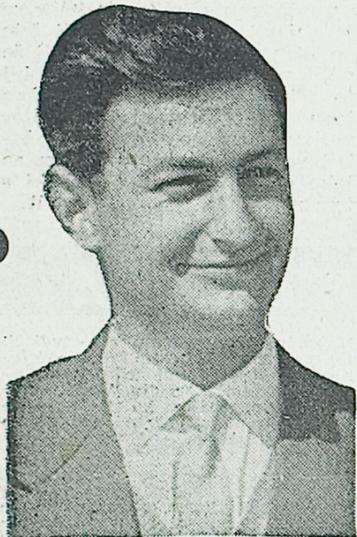

V. KONFERENCA LJUDSKE MLADINE KOPRSKEGA OKRAJA

Veliko poslanstvo mladih

Preteklo soboto in nedeljo je bila v prostorih hotela Palace v Portorožu V. okrajna konferenca Ljudske mladine koprškega okraja. Razen 200 mladih delegatov in večje skupine starejših mladinskih aktivistov — častnih gostov, so spremljali delo konference tudi sekretarka CK LMS Francka Strmole, sekretar OK ZKS Koper Albert Jakopič, predsednik okrajnega odbora SZDL Koper Gustav Guzej, zastopniki zamejske mladine s Tržaškega, Goriškega in Slovenske Benečije.

Mladina koprškega okraja upravičeno pričakuje, da bo tvorno delo dosedanje predsednice OK LMS Koper Marije Vogričeve uspešno nadaljeval novi predsednik Franc Krnel

Izredna enotnost

Na dvodnevni V. konferenci Ljudske mladine koprškega okraja v Portorožu je govoril delegatom tudi sekretar OK ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir, ki je ves čas z veliko pozornostjo spremljal njeno delo.

Uvodoma se je tovariš Kajtimir pridružil zahvali mladine, ki je povabila na konferenco večjo skupino starejših mladinskih aktivistov, katerih postrtovalno delo v minulih letih se še danes kaže v trdnosti in enotnosti organizacije Ljudske mladine našega okraja. Sodelovanje mladine pri revolucionarni graditvi novih materialnih in družbenih odnosov pa je po njegovem mnenju pripisati predvsem izredni idejni enotnosti, ki preveva naš mladi rod.

Tovariš Kajtimir je nadalje povedal, da ga je prijetno presenetila vsestranska prizadevnost mladine, njena skrb ter globoko poznavanje vseh bodočih nalog in tudi težav, ki nas ovirajo na naši poti. To so po njegovem mnenju osnovne karakteristike, ki odlikujejo našo mladino ter so vsestransko jamstvo, da mladina zna ceniti naše velike družbene pridobitve, da zna poglobljati delavsko samoupravljanje, naš komunalni sistem in da bo sposobna tudi v bodoče soodločati o bistvenih značilnostih sedanega revolucionarnega obdobja, predvsem odločati o delitvi narodnega dohodka.

Sekretar OK ZKS Koper tovariš Jakopič je izrekel med drugim tudi zadovoljstvo spritno vzornega in vsestranskega utrjevanja enotnosti in sodelovanja med mladino obeh narodnosti, kar je v nemali meri pripisati tudi ustvarjalnemu delu dosedanjega okrajnega mladinskega vodstva. Pri tem je posebej pohvalil prizadevanja in zasluge dosedanje predsednice OK LMS Koper, dolgoletne mladinske aktivistke Marije Vogričeve, katere ime je tesno povezano z uspehi mladine našega okraja.

Konferenca je že prvi dan potekala v znamenju bogatega delovnega obdobja mladine koprškega okraja v minulih dveh letih, kar izčrpno obravnava poročilo na več kot sto straneh. Na dopoldanskem plenarnem zasedanju je predsednica OK LMS Marija Vogričeva v posebnem referatu govorila o nadaljnjih nalogah Ljudske mladine koprškega okraja, popoldne pa so delegati nadaljevali delo v treh komisijah: v komisiji za idejno vzgojno delo med mladino, mladina v delavskem in družbenem upravljanju ter v komisiji, ki je obravnavala prosti čas mladine. Pred tem, v prvih popoldanskih urah, pa so odprli v avli Ljudskega doma leno urejeno razstavo, na kateri so v sliki in besedi prikazali mladi graditelji socializma svoje vsestransko udejstvovanje.

Predsednica OK LMS Koper Marija Vogričeva, je v svojem referatu obravnavala vlogo in položaj mladih v naši družbeni skupnosti ter kritično ocenila naloge mladih proizvajalcev in upravljalcev v mestu in na vasi s posebnim poudarkom na smernice V. kongresa SZDL Slovenije. Omenimo nekaj kritičnih ocen glede vključevanja mladega rodu v življenje komun. Če vzamemo za izhodišče ugotovitev poročevalke, da interes mladine za širše probleme občin zadnji čas narašča, vsekakor mladina upravičeno neveduje, da še v organih komun nima dovolj močnega zastopstva predvsem pa pogrša v njih več mladih delavcev, ki še niso postali dovolj aktivni činitelj v našem življenju izven tovarne.

Odsotnost mladine čutimo tudi v stanovanjskih skupnostih, v hišnih ter potrošniških svetih itd., je dejala poročevalka. Zlasti v občinskih središčih je ta odsotnost mladih ljudi značilna tudi za zbere volivcev. Medtem, ko se kmečka in tudi delavska mladina na vaseh prek zborov volivcev v

precejšnji meri vključuje v življenje svojega kraja in je neredko pobudnik akcij za ureditev raznih komunalnih in drugih problemov, tega za naša industrijska središča ne bi mogli trditi. Prav zato so bodoče odgovorne naloge mladine tesno povezane z njeno neposredno udeležbo v vseh organih komun. Mlada generacija pa bo lahko z boljšim zastopstvom v vseh organih — od delavskih svetov, zborov volivcev, zborov proizvajalcev v podjetjih, svetih občinskih ljudskih odborov itd. — reševala uspešneje tudi svoje specifične probleme ter se v celoti zavedla svojega odgovornega mesta v družbi, je poudarila med drugim poročevalka.

Tudi popoldansko zasedanje komisij je nudilo konferenci spritno konkretnih razprav številnih delegatov bogato gradivo za nadaljnje plenarno zasedanje, ki je bilo v nedeljo, ko je konferenca soglasno odobrila poročilo OK LMS o delu članov mladinske organizacije med IV. in V. konfe-

Za čim boljši oddih delovnih ljudi

Okrajni sindikalni svet Koper je minul torej organiziral v Piranu sestanek stalne konference počitniških skupnosti na slovenski obali. Uvodni referat je imel predsednik okrajnega sindikalnega sveta Franc Klobučar. Kot glavne probleme je navedel nujnost poiskati take organizacijske oblike, ki bi zagotovile najučinkovitejšo povezavo med obstoječimi počitniškimi domovi ter delovnimi kolektivi in drugimi interesi za uporabo teh domov; dalje nujnost ureditve pravnega položaja počitniških domov in počitniških skupnosti v skladu z novim razvojem in novimi potrebami delavskega turizma, nujnost organiziranja vsega, kar bo pri-

spevalo k prijetnejšemu bivanju delovnih ljudi na oddihu v obmorskih krajih (prireditve, šport, izleti itd.), in sodelovanje tukajšnjih počitniških skupnosti s podobnimi skupnostmi v drugih predelih države. Omenil je, da bi na obalnem področju kazalo ustanoviti 14 počitniških skupnosti (ki bi zajele 134 obstoječih počitniških domov, katerih kapaciteta je že sedaj 4.592 postelj), v katerih bi bilo mogoče doseči skupno nad milijon in pol nočitev letno, medtem ko jih zdaj ne dosega niti 300.000.

Lep primer koristnosti počitniške skupnosti je v razpravi navedel predstavnik skupnosti občine Ljubljana-Bež grad, ki gradi

skladno razvijanje socialističnih družbenih odnosov na vseh popriščih družbene dejavnosti. Aktivni in organizacije Ljudske mladine bodo že v bližnji prihodnosti organizirale vrsto razgovorov o vseh teh vprašanjih v interesnih skupinah.

Delegati V. okrajne konference so izvolili tudi novo okrajno mladinsko vodstvo. Kmalu zatem se je novi odbor konstituiral ter izvolil za predsednika OK LMS Koper tovariša Franca Krnela.

Predsednik Tito na poti v Maroko

Po dvodnevem uradnem obisku v zahodnoafriški državi Mali se je predsednik Tito s svojim državniškim spremstvom vrnil v Gvinejo na podpis jugoslovansko-gvinejskega sporočila o razgovorih, ki jih je imel tovariš Tito minul teden s predsednikom gvinejske republike Sékoujem Touréjem. To sporočilo med drugim pozdravlja nadaljnje utrjevanje

prijateljskih vezi med obema državama in njuno odločno stališče za vsestransko podporo zakoniti Gvinejski vladi v Kongu.

Predsednik vlade v Maliju Modibo Keita pa je predsedniku Titu omenil potrebo po sklicanju afriško-azijske konference, da bi tisti, ki se odločno borijo proti kolonializmu in imperializmu nazkazali oblike popolne osvoboditve

ljudstev, ki še živijo v kolonialističnem sistemu.

V ponedeljek je predsednik republike Josip Broz Tito s svojim spremstvom odpotoval z ladjo »Galeb« v Maroko, kjer se bo držal nekaj dni na uradnem obisku. Tako je predsednik Tito zaključil enomesečno bivanje v zahodnoafriških državah Gani, Togu, Liberiji, Gvineji in Maliju, kjer je doživel prisrčen sprejem in se udeležil plodnih razgovorov za utrjevanje naše aktivne miroljubne koeksistence v svetu.

Stane Kavčič v Tomosu

V soboto je obiskal TOMOS predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo Stane Kavčič, ki se je v razgovoru s člani upravnega in sindikalnega odbora ter vodstva podjetja zanimal za izvajanja novih gospodarskih predpisov in za interni omutek bodočega načina delitve dohodka. V tovarni TOMOS so doslej že imenovali v 14 ekonomskih enotah iniciativne odbore za sestavo gospodarskih svetov, v osmih enotah pa jih bodo še ta mesec. Ti sveti bodo sprejeli v svojo pristojnost obrav-

navanje in odločanje o gospodarjenju posameznih enot in s tem zmanjšali administrativno upravljanje podjetja.

Tovariš Stane Kavčič se je seznanil z gospodarsko problematiko podjetja in z nadaljnjim razvojem njegove proizvodnje. Razgovoru sta razen predstavnikov delavskega samoupravljanja prisostvovala tudi sekretar Okrajnega komiteja ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir in predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Franc Klobučar.

Bilo je veliko solza, ko so te dni kot vsako leto odhajali mladi fantje k vojakom. Skrbne mamice in ljubeča dekleta se kar niso mogle odtrgati od rok svojih sinov in fantov, da bi kar najdlje odložile dolgo ločitev — eno ali dve leti, kolikor bo pač trajala služba v JLA, kjer se bodo mladeniči prekalili in si nabrali znanja in moči za obrambo meja svoje domovine in miru v svetu. Avtobus, ki je odpeljal bodoče vojake s postaje v Koprju, so sorodniki in znanci tako oblegali, da je komaj odpeljal. Čas pa teče naprej in tudi tisto leto ali dve bo kmalu mimo ter se bodo v potrebnih vojaških veščinah izvežbani mladi ljudje vrnili na domove k svojim dragim in v svoja podjetja k strojem in orodju, k svojemu delu — tem laže, ker jih tudi mi ne bomo pozabili. Za zdaj pa jim za srečno pot želimo, da bi z veliko volje služili in se učili v JLA ter se nato spet veselili in zdravi vrnili med nas

Delegatom V. okrajne konference Ljudske mladine koprškega okraja je govoril tudi sekretar OK ZKS Albert Jakopič-Kajtimir

TRETJA KONFERENCA
AFRIŠKIH DEŽEL

V Kairu zaseda te dni tretja konferenca 37 afriških držav, ki razpravlja o uresničenju neodvisnosti še vedno podjarmljenih afriških narodov in o možnosti izgonu imperialističnih agentov iz neodvisnih držav. Udeleženci konference pozivajo na odločno akcijo Organizacije združenih narodov glede ureditve sedanjega nejasnega položaja v Kongu, Angoli in Južni Afriki.

277. seja

V Ženevi je bila te dni že 277. seja konference za prekinitve jedrskih poskusov. Delegaciji ZDA in Velike Britanije sta soglasni s popolno prepovedjo atomskih eksplozij v velikih višinah in z zmanjšanjem števila nadzorstvenih postaj, ki sta jih predlagali za ozemlje Sovjetske zveze. V zvezi z obnovitvijo teh pogajanj pa omenjajo številni opazovalci Kennedyjevo izjavo o prizadevanjih njegove vlade, da bi bil sporazum čimprej dosežen.

Sprehod PO SVETU

Nevaren položaj v Laosu

V zadnjih dneh se je položaj v Laosu zelo zaostрил. Nevtralni opazovalci menijo, da bo moč odstraniti sedanjo laosko krizo le, če ne bo intervencije od zunaj, ker gre samo za notranjepolitične spore. Predsednik ZDA Kennedy in tudi Sovjetska zveza želita mir v Laosu na osnovi pogajanj ter imenovanja nevtralne laoske vlade, ki bi lahko preprečila nadaljevanje vojaških spopadov v tej državi.

Nov uspeh sovjetskih
astronavtov

Prejšnji teden so v Sovjetski zvezi izstrelili na krožno pot okrog Zemlje peto vesoljsko ladjo, v kateri je bila osička Zvezdočka. Ladja se je še istega dne vrnila na Zemljo. Poglavitni namen tega poskusa je bil dobiti podatke o izvedbi varnega poleta človeka v vesoljstvo in njegovo zanesljivo vrnitev na Zemljo. Vesoljska ladja je tehtala 4695 kg. Iz Washingtona pa poročajo, da so izstrelili v teh dneh satelit P-14 s trostopenjsko raketo, ki je bil težak 35 kg.

NEPOSREDNA POGAJANJA
BODO NAJBOLJŠA REŠITEV

Najboljša rešitev za ureditev alžirskega vprašanja je po mnenju jugoslovanske vlade začetek neposrednih pogajanj med Francijo in začasno alžirsko vlado.

Kakor poročajo alžirski uradni krogi, se bodo začela pogajanja s francosko vlado dne 7. aprila v Evianu.

100 let združene Italije

Te dni praznuje republika Italija 100 let svoje združitve. To pomembno obletnico so na vsej državi praznovali s številnimi svečanostmi in predsednik Tito je v svoji čestitki predsedniku republike Italije Giovanniu Gronchiu zaželel, naj bi bili kar najbolj uspešni naporji za vsestranski razvoj prijateljskih odnosov med našima dvema sosednjima državama.

KDO ODGOVARJA
ZA TAK PROMET

Pretekli teden je množica Semedelčanov ob 15.30 zamen Čakala na »satelit«, ki bi moral po voznem redu odpeljati v mesto na postajo. Med zamen čakajočimi sta bila tudi dva, ki bi bila morala z že kupljenim vozom listkom odpotovati ob 15.40 dalje proti Ljubljani in sta zaradi tega avtobus zamudila. »Satelit« se je pojavil nato v Semedeli šele po 16. uri, ko so vsi čakajoči že odšli peš dalje. Sicer pa ni bil to edini tak primer. V zadnjem času je obratovanje »satelita« večkrat neredno. Potniki bi želeli vedeti, kdo je odgovoren za tako obratovanje in škodo, ki s tem nastaja? R.

Novice s TRŽASKEGA

NOVA PREKOOCÉANSKA LADJA

V ladjedelnici CRDA v Trzinu gradijo 28.000-tonsko potniško tovorno ladjo, ki bo splovljena sredi junija. Na tej ladji bo prostora tudi za 1.500 potnikov in bo vozila na redni progi med Trstom in Avstralijo.

TRŽAŠKI FAŠISTI NE MIRUJEJO

Tudi proslavo 100-letnice združenja Italije so izkoristili tržaški fašisti za demonstracijo proti slovenski manjšini in vodstvu Jugoslavije. Skupina študentov je kričala žaljiva gesla na pobudo Nacionalnega mladinskega odbora za budnost, ki je v zadnjem času priredil že vrsto demonstracij.

Napredne tržaške stranke so tudi ob tej priložnosti izrazile svoje ogorčenje nad nesramnimi fašističnimi izpadi v Trstu, ki rušijo dobre sosedske odnose, medtem ko tržaške oblasti stojijo ob strani in tako dajejo potuho izjavam.

ODLOČEN NASTOP DELAVCEV

Delavci Tržaškega arzenala in Ladjedelnice Sv. Roka so v soboto zasedli obe podjetji v protest, ker so bila dotedanja pogajanja s predstavnikoma delodajalcev za povišanje plač neuspešna. Njihova stavka je trajala do nedelje popoldne, nato pa so se začela pogajanja med predstavnikoma delavcev in zastopnikoma delodajalcev o izboljšanju proizvodnih pogojev in prejemkov na osnovi določenih odstotkov. Zaradi te stavke je zastal tudi promet in škodo ocenjujejo na več milijonov lir.

RAZPRAVA SE BO NADALJEVALA

Delegacija sindikalnih zastopnikov slovenskih šolnikov iz Trsta in Gorice je minuli teden razpravljala z državnim podtajnikom prosvetnega ministrstva in člani poslanske prosvetne komisije o načelnih vprašanjih, ki so v zvezi z Zakonom za slovenske šole. Verjetno bo prosvetna komisija poslanske zbornice nadaljevala razpravo prihodnji teden in bo upoštevala predloge in pripombe predstavnikov slovenskih učiteljev in raznih kulturnih ustanov ter strank.

Vnebij vestak

ANKARA — Predsednik turške vlade Gursel je te dni sporočil, da so odkrili zaroto proti vladi. Namen te zarote je bil osvoboditev bivšega premiera Menderesa in ponovna vzpostavitev prejšnjega režima.

PARIZ — Francija namerava v okviru petletnega plana raziskovanja vesolja še letos izstreliti okrog 20 raket. Izvedba tega plana bo veljala okrog 130 milijonov frankov s tem, da bodo zgradili tudi 3 nove postaje za proučevanja vesolja.

BONN — Na občinskih volitvah v Zahodni Nemčiji je krščansko demokratska stranka okrepila svoj položaj. Opozicijska socialdemokratska stranka pa je v nekaterih volivnih predelih izgubila mandate. Volilo je 14,5 milijona volivcev, to je komaj 40% vseh zahodnonemških volivnih upravičencev.

LONDON — Po podatkih ministrstva za letalstvo Velike Britanije bodo prihodnje leto Angleži porabili okrog 4 milijone funtov šerlingov za graditve satelitov, ki bodo raziskovali vesolje.

NEW YORK — Kralj afriške države Ruanda Urundi Kigeri V. je zahteval, naj Organizacija združenih narodov takoj odzame Belgiji skrbništvo nad njegovo državo. V svoji poslanici OZN je Kigeri V. pozval OZN, naj bi organizirala svobodne volitve za sestavo demokratične vlade in s tem omogočila ljudstvu, da bi se z referendumom opredelilo za takšno državno ureditev, ki si jo želi.

Janez Kramar
(Konec)

127 počitniškimi domovi, kolikor jih je v piranski občini, se bo kmalu pridružil pravcaro naselje počitniške skupnosti Bežigrad. Pravzaprav gre za kooperacijo številnih kolektivov podjetij, ki so si v Luciji pri Portorožu izbrala idealen teren, nadvse primeren za rekreacijo številnih članov te počitniške skupnosti. Gradbena dela lepo napredujejo in pri »Gradbeniku« v Izoli, ki je prevzel celotno gradbišče, zatrjujejo, da bodo lahko Bežigradčani že prihodnje leto izkoristili počitnice oziroma dopuste ob slovenski obali. Pač pa se izloiski gradbeniki pritožujejo, ker jim projektant še sedaj ni dostavil potrebnih načrtov in da gradijo sedaj kar brez njih. Na sliki: Počitniški skupnosti Bežigrad se mudi tudi z urejanjem okolice svojega naselja v Luciji. Podjetja so sestavila mladinsko brigado, ki se mudi že nekaj dni v Luciji, kjer 31 mladincev pogozduje bližnjo okolico bodočega naselja. Več tisoč sadik cedre, macesna, latorja in cipres bo že prihodnje leto prijetno pozivilo idilično goščino. Mladinci stanujejo v počitniškem domu mežičkih rudarjev, ki je še vedno, kot večina teh poslopij, povsem prazen.

SOCIALISTIČNA ZVEZA V IZOLI O PROBLEMIH FINANSIRANJA IN GRADNJE STANOVANJ

Odloča naj širši krog državljanov!

V industrijski Izoli je vprašanje gradnje stanovanj nedvomno osrednji problem družbenega standarda prebivalcev.

Na razširjeni seji Občinskega odbora SZDL so pred dnevi kritično obravnavali tudi nekatere vzroke, ki ovirajo hitrejšo reševanje stanovanjskega problema. Niso mogli mimo ugotovitve, da je bil že leta 1956 izdelan podoben urbanistični načrt Izole z vso dokumentacijo, vendar so ga kasneje na predlog sveta za urbanizem OLO ovrhli. Posledice: danes imajo prav zaradi neizdelanega plana hude težave pri določanju zazidalnih površin. Tudi delstvo, da nastopata razen občine samo dva investitorja (podjetji Delamaris in Mehanotehnika), postavlja v neenakopraven položaj druga manjša podjetja, ki že vse doslej niso znala združiti svojih sil in sredstev, da bi z vzajemnim sodelovanjem začela reševati stanovanjske probleme svojih delavcev.

Medtem ko so na seji pozitivno ocenili novi zakon o finansiranju in gradnji stanovanj zaradi realnejših ekonomskih odnosov, je večina čla-

nov odbora bila mnenja, da so pogoji za zadržano gradnjo stanovanj v tej obliki za večino interesentov nesprejemljivi, predvsem zaradi visokega pologa.

Tudi 30-odstotno povečanje gradbenih stroškov vpliva negativno na interese novega načrta investiranja, ki so ga osvojili v Delamarisu. Člani tega kolektiva se namreč lahko odločijo za samogradnjo s tem, da podjetje prispeva milijon dinarjev, medtem ko participira interesent s približno dvema milijonoma. Spritno ne nadnega porasta cen gradbenega materiala pa se upravičeno sprašujejo, kako najti izhod, posebno še, če bi se material še podražil.

Podobno stališče je zavzel tudi zastopnik podjetja »Gradbenik« Izola. Povedal je, da gradbeno podjetje ne more bistveno vplivati na pocenitev gradenj, kajti njihov vpliv znaša le 20% glede na material, transport itd. Zanimiv je bil tudi predlog, da bi se lotili montažne gradnje, ki je neprimerno hitrejša, vendar po mnenju izvedenca prav nič cenejša zaradi visokih stroškov mehanizacije. Po sedanjih izkušnjah gradbišče z manj kot 500 stanovanjskimi enotami ni rentabilno. Vendar se temu načrnu gradnje v Izoli ne mislijo odpovedati, čeprav izražajo bojazen, da bodo zo-

pet naleteli na nerazumevanje urbanista.

Govorili so tudi o nekaterih drugih pojavih v zvezi s projektantom. Zanj vsekakor ni pohvalno, da ga gradbeno podjetje prehitva, ker ne dostavlja pravočasno projektov, kar seveda nujno pripelje do zastoja del. Kritizirali so tudi bloke v Izoli. Če pri prvem so ugotovili skrajno nefunkcionalno ureditev kuhinjskih prostorov, vendar projektant noče odstopiti od tega načrta niti sedaj, ko gradijo že četrti blok, čeprav ta sprememba ne bi bila povezana z nobenimi stroški.

Med drugim je po mnenju članov Občinskega odbora SZDL tudi nerealna postavka v petletnem perspektivnem planu občine, ki določa za stanovanjsko gradnjo za to razdobje investicije v znesku 1 milijard 400 milijonov dinarjev, kar pomeni, da bodo v petih letih zgradili v Izoli največ 240 stanovaj, kar je očitno premalo.

Med sklepi, ki jih je sprejela SZDL v Izoli, pa velja posebej omeniti odločno zahtevo članstva, da bi v bodoče vse zadeve okrog gradnje stanovanj postale predmet javnih razprav, kajti praksa je pokazala, da so bili ukrepi in odločitve ozkega kroga ljudi čestokrat premalo dognani.

POSTOJSKE ZANIMIVOSTI
V ŠTEVILKAH

Matičarja in referent za prijavno in odjavno službo na postojnski občini so lani prejeli 65 prijav smrti, 1351 prijav rojstev, od katerih so jih 1246 sporočili drugim matičnim uradom, nadalje 69 priznanj očetovstva ter isto število priglasitev za sklenitev zakonske zveze.

V občini je 11 gostinskih podjetij družbenega sektorja, 24 privatnih gostišč, 3 nočišča in 9 trgovskih podjetij s 63 poslovalnicami.

Tržni inšpektor je lani izvršil 166 pregledov trgovin, gostišč itd. Za kaznovanje je predlagal 14 gostišč, 3 obrtne delavnice in 3 druga podjetja. Izdanih je bilo 26 odločb o prepovedi nadaljnega obratovanja. Znesek denarnih kazni je 1,1 milijona dinarjev, na račun razlike v cenah pa je bilo odvzetih nič manj kot 2.567.413 dinarjev.

Po izvedbi nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč se je fond družbenega premoženja občine povečal od 17.799 na 27.569 ha. Število zgradb je naraslo od 351 na 394, število parcel pa od 3.780 na 6080. Lani je bilo danih v zakup za skupno zakupnino 670 tisoč dinarjev 232 ha zemljišč.

SLOVENSKI
JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bvadaška. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 20 din. — Letna naročnina 800 din, za tujino 1600 dinarjev ali 3,5 am. dolarjev. — Bančni račun 600-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in kličej tiskarna CZP Primorski tisk.

Prvi partizani na Primorskem

Naslednjega dne je zalotil novodošle partizane pri umivanju v potoku davčni uradnik iz Postojne Enrico Meccozzi. Patrulja Ervinove čete je šla v pogon za njim, ga dohitela, aretirala in pri osebnem pregledu našla pri njem pištolo. Poveljnik tržaške karabinjerske legije (akt št. 60/356 z dne 21. IV. 1942) je sporočil, da je bilo truplo davčnega uradnika najdeno 31. marca 1942 ob 16.30 v Suhorju. Drugo sporočilo, prav tako italijanskega izvora, pa navaja, da je bilo v Suhorju 15 partizanov in da je bil ujet 1 italijanski oficir.

1. aprila 1942 so partizani izvršili ekonomsko akcijo na posestvu grofa Turna v občini Prem. Revizicijo je navetoval Franc Zetko. Partizani so zaplenili slano, masl, 2 velika vola in lovške puške. Revizicija je bila velikega političnega pomena, ker so posestva, na katerih so partizani izvršili revizicijo, bila last italijanske banke Banca d'Italia, ki jih je, potem ko so bili slovenski kmetje pogonani na boben, odkupila za smešno nizko ceno in na njih naselila italijanske kmete. Istega dne so zažgali kmetljo v Podgradu pri Ilirski Bistrici. Poveljnik tržaške teritorialne legije Amedeo Iacchi (akt št. 60/215 z dne 1. V. 1942) sporoča, da je akcijo izvršilo 200 partizanov. V zvezi s povečano partizansko aktivnostjo se razlikujejo italijanska poročila o povzročiteljih. Prefekt Testa navaja:

«Nedvomno so to izvršili Slovenci, ki so prišli preko stare meje, ki že dolgo ni več zadržana... Mnenja sem, da bi obnovilo staro mejo možnost, da bi Ministrstvo pregledalo in okrepilo vse straže s sodelovanjem karabinjerjev, vojske, obmejne in finančne straže...» (depeša 06954 z dne 1. IV. 1942). Šef kraljevske kvesture Capobianco pa je istega dne posredoval vest (Gab. 04049 z dne 1. IV. 1942):

«Ljubljanska kvestura obvešča, da prihajajo iz Tržaške in Goriške pokrajine partizanske skupine v Ljubljansko pokrajino. Tako je na področju Otoka (Postojna) rekrutiranih 250 prevratnikov. Staniki upornikov so tudi pri Ilirski Bistrici in Idriji...»

Zaradi partizanskih napadov je odredil prefekt Testa obsejne hajke. V četrtek, 2. aprila 1942, se je začela velika hajka. Na področje Prem so vdrle po dolini enote kvesture, poli-

cije in vojaških oddelkov iz Ilirske Bistrice. Na pomoč so prišli tudi vojaški oddelki iz sosedne Tržaške pokrajine. V akcijo je posegel tudi komisar Zecchino, ki je začel s preslikavami sumljivih oseb. Iz italijanskih poročil je mogoče zaključiti, da so Italijani presenetili partizane v taborišču, ker ne bi sicer mogli tržaški kvester poročati: «... da so policijske sile odkrile uporniško taborišče, kjer so uporniki na begu pustili dve glavi goveje živine, orožje, municijo in razno opremo.» (Dopis št. 011024 z dne 4. IV. 1942.) Manj verjetna je vest v sestavku »Dejavnost upornikov v Julijski Krajini«, napisana konec 1942, da je patrulja italijanske obmejne straže navaila na partizane in jih uspela 12 ujeti. Kristina Maslo namreč navaja, da so tega dne karabinjerji iskali partizane, obkolili njihovo hišo, ujeli njenege očeta, ga pretepli in odpeljali. Zatem je ona tekla na javko in po partizanski pošti obvestila svoja dva brata o četovi aretaciji. Nadalje poroča Viljem Dolgan, 20 dni za tem, da je 2. aprila vstopil v partizane, in sicer v logor nad Volčami, kar gornjo trditve še povečuje.

Priprave »komisariata za policijsko službo« za borbo proti partizanom v tem času so razvidne po intenzivni obveščevalni službi o partizanih in njihovih namerah. V tem času javlja vicekvester V. tržaške cone Palmisani Trstu vest II. armade, da pripravljajo slovenski uporniki spomladni germilske akcije na področju Bovec-Tovlince-Idrija in na področju Postojna, da pripravljajo sabotaže tudi v Tržaški in Goriški pokrajini.

4. aprila 1942 je krenila na Ostrožno brdo patrulja partizanov, v kateri sta bila oba brata Karlo in Franc Maslo in partizana Dušan in Svoboda. Pri prehodu ceste Divača-Ilirska Bistrica ob 15. uri je pri Ambrožičevem mlinu opazila Italijani in jih napadla. Ob tej priložnosti sta bila ubita italijanski karabinjerji poročnik Zani in brigadir Giuseppe Lonzi, zaplenjeni ta bili tudi 2 puški in 2 pištoli z naboji.

Sledil je silovit odgovor. V akcijo sta posegla štab Tržaške vojaške cone in štab Ilirskobistriške vojaške cone. Polkovnik Russo, poveljnik podcone, je odšel na mesto z 90 možmi. Močne okrepitve karabinjerjev so

prišle v Košano, v brkinske vasi Tatre in Erjavce je bila premeščena četa iz Materije, v Pregarje pa enota Istrske vojaške cone. (Akt štaba vojaške cone Trst št. 02/2052 z dne 4. IV. 1942., podpisani Franco Navarra Viggiani.) Franc Zetko navaja, da je prišel tedaj v Neverke bataljon skvadristov, ki je imel vsa pooblastila za posege nad ljudstvom.

Na velikonočno nedeljo 5. aprila so bile vojaške sile zbrane ob cesti in začele prodirati v strelih proti Ostrožnemu brdu. Tržaški prefekt je z depešo sporočil notranjemu ministrstvu da so neznanici tega dne zažgali Maslovo hišo, od katere sta dva v partizanih, domačini pa v spominih navajajo, da so italijanski vojniki in karabinjerji pretepli Maslovo mater, oropali imetje in zažgali domačijo.

Groze v Ostrožnem brdu še ni bilo konec. 7. aprila so prišli skvadristi, ki so bili nred tem na pogrebu padlih karabinjerskih funkcionarjev v Postojni. V streljanju po vasi sta bila ubita Polde Krebelj, oče treh otrok, in Anton Prebeč. Po deneži tržaškega prefekta pa je bilo tedaj požganih 10 so vršili množične aretacije. Ettore kolonski hiš v Ostrožnem brdu in Suhorjah. Karabinjerji in kvestura Messana poročajo da je bilo tedaj aretiranih 287 oseb. V največji meri so bili aretirani politični delavci med drugimi Stojan Surina s področja Jelšan, Franc Klemenec iz Kilovč in vsi tisti, ki niso preleteli pravočasno občine, da se umaknejo v ilegalno.

Dnevi groze na področju Ilirskobistriškega področja pa so istočasno pomenili nadaljnjo krepitev primorskih partizanov. Da se izognejo aretacijam, so odšli v partizane Karel Koluža, Anton Hreščak in brat Jože, Franc Gustinčič in drugi.

Z ustanovitvijo polbataliona z dvema partizanskima četama na Vremščici 7. aprila 1942 se konča obdobje I. primorske čete, ki se je od matine skupine oktobra 1941 klub izredno ostri zimi, klub številnim aretacijam najboljših političnih delavcev, klub stalnim premikom, nenehnim sovražniškimi napadom in zasledovanjem ne samo odbržala, temveč nenehno rasla in se krepila in se prve dni aprila 1942 oblikovala v solidno partizansko enoto.

Investicijske programe pravočasno pripraviti

Komisija za potrjevanje investicijskih programov pri Okrajnem ljudskem odboru Koper je lani na 48 sejah obravnavala 232 programov. Kljub zelo velikemu številu predloženih elaboratov, pri katerih je morala komisija opozoriti investitorje na formalne in vsebinske pomanjkljivosti, so bile odločbe izdane že po 10 dneh in v tem času je bilo dano tudi že soglasje pristojnega okrajnega sveta.

Z malimi izjemami — in to so predvsem večje gospodarske organizacije — so investitorji začeli sestavljati investicijske programe šele, ko so bili razpisani natečaji. Leti pa imajo zelo kratke roke: največ mesec in pol, zaradi tega so takšni elaborati desetokrat zelo pomanjkljivi. Ker je pre malo strokovnjakov, ki so dejansko sposobni izdelati investicijske programe, se investitorji znajdejo v slepi

ulici. Rok je kratek — strokovnjakov pa malo in zato zaupajo to nalogo tudi manj sposobnim ljudem. Se bolj škodljiv pojav pa je, da investitorji prilagajajo investicijske programe pogojem bančnega razpisa, ne pa dejanskim pogojem možnosti investiranja. Vzemimo za primer kmetijstvo.

Natečaj predvideva maksimalno vrednost na enoto brez ozira na specifične pogoje posameznih teritorialnih področij. Vendar se natečaja udeležujejo vse kmetijske gospodarske organizacije in prilagajajo svoje programe določilom razpisa in kljub dejstvu, da se zavedajo posledic, ki se kasneje odražajo v preokračitvi najhujših kreditov. Takšno dejanje opravičujejo z upanjem, da jim bo uspelo pokriti razliko z dodatnimi investicijami na račun rednih stroškov. Seveda je takšna politika v osnovi zgrešena.

Znano je, kako velik apetit po kreditih so imele doslej kmetijske gospodarske organizacije. Udeležile so se vsakega natečaja, a pri tem niso upoštevale dejanskega stanja. Vse premalo so se namreč zavedale, da so razpisi o dodeljevanju kreditov prilagojeni razvoju posameznih panog kmetijstva na tistih področjih, kjer je možen njihov kar največji gospodarski učinek.

Veliko škodo si delajo investitorji stanovanjskih gradenj, ker predložijo komisiji že glavni projekt, ne pa samo njegov osnutek. Ko komisija ugotovi nekatere pomanjkljivosti investicijskega programa, je razumljivo, da gre tudi glavni projekt v koš. Tako nastajajo nepotrebni stroški, saj je izdelava idejne zasnove projekta veliko cenejša kot glavni projekt sam. V tej zvezi velja omeniti priporočilo investitorjem stanovanjskih gradenj, naj ne bi izdelovali vrsto različnih programov za gradnjo stanovanj na nekem zaključnem urbanističnem področju, pač pa, da bi se odločili za tipsko gradnjo, ki pa mora biti daleč od »uniformiranosti«.

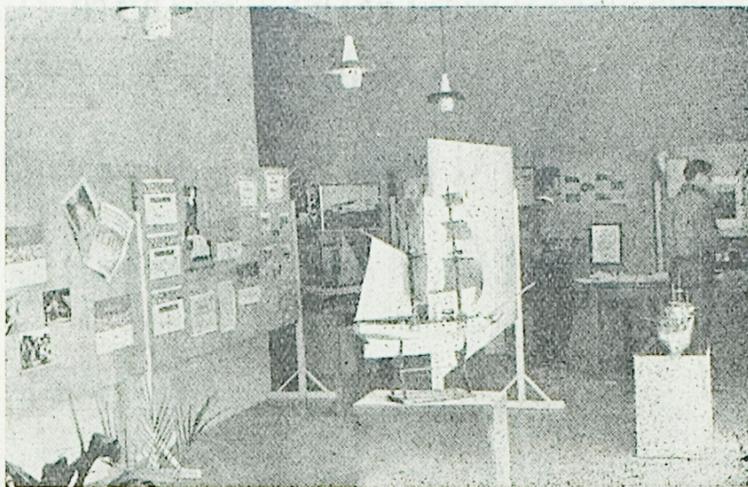
Razveseljivo je, da je komisija za potrjevanje investicijskih programov postrla kriterij odobranja elaboratov v smislu uredbe o investicijskih programih tako po formalni in vsebinski strani, kakor tudi glede temeljite priprave in obdelave tehnične dokumentacije. Seveda je takšno stališče naletoje pri nekaterih investitorjih na negotovnanje, vendar komisija smatra, da mora imeti nenehno pred očmi pravilno koriščenje družbenih sredstev. In končno — saj so tudi sredstva gospodarskih organizacij družbena.

Niso pa samo investitorji odgovorni za tako stanje, če izdelujejo svoje programe v nekaj tednih s pomanjkljivostmi, ki smo jih že omenili. Kajti tudi oni so čestokrat v zelo hudem položaju. So namreč težave pri zbiranju dokumentacije v zadnjem trenutku pred razpisom natečaja, ker v nekaterih občinah prepočasno izdajajo dovoljenja za lokacije. Nemalo je primerov, ko je trajal postopek za odobritev lokacije trikrat dalj, kot izdelava programa in njegova odobritev. In tudi v tem je vzrok, da so programi preveč ohlapni in premalo preštudirani.

Osnutek novega Zakona o Investicijski gradnji, ki ga bo zvezna ljudska skupščina obravnavala še letos, predvideva decentralizacijo za odobranje investicijskih programov. Osnovna misel tega osnutka je, da bodo z izjemo gradnje objektov zveznega in republiškega gospodarskega značaja, potrjevali investicijske pro-

grame organi delavskega samoupravljanja in družbenih organizacij. Zato naj bi v prihodnje odobraval investicijske delavski sveti, upravni odbori zavodov in ustanov, investicije, kjer so investitorji ljudski odbori, pa odborniki, v nekaterih primerih celo sveti na osnovi posebnih pooblastil. V začetku bodo morda nastale težave, vendar sedanja zrelost organov samoupravljanja že kaže na njihovo sposobnost, da prevzamejo nase to odgovornost.

Zelo priporočljivo bi bilo, če bi tudi manjše gospodarske organizacije izdelovale perspektivne investicijske programe, na osnovi katerih bi sestavljale etapne elaborate. Tako bi odpadle vse napake, ki jih povzročajo naglica ob razpisu natečajev. Tehnična dokumentacija bi bila potem tudi v formalnem pogledu temeljitejša in bi odgovarjala zakonitim predpisom. Razumljivo pa je, da bo tudi po uvedbi decentralizacije odobranja investicijskih programov postopek enako strog kot je bil doslej, če ne celo nekoliko strožji.

V predverju Ljudskega doma v Portorožu je mladina našega okraja priredila v počastitev V. okrajne konference Ljudske mladine razstavo, ki je z bogatim izborom dokumentarnega gradiva zgovorno potrdila številnim obiskovalcem, da deluje mladina na vseh področjih našega družbenega življenja

Z ZASEDANJA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V POSTOJNI RAZVOJ KOMUNALNEGA SISTEMA POSTAVLJA odgovornejše naloge za upravo

Oba zbora Občinskega ljudskega odbora Postojna sta v četrtek na skupnem zasedanju razpravljala o poslovanju upravnih organov ljudskega odbora v letu 1960 ter o poročilu sveta za zdravstvo o delu in problemih zdravstvene službe v občini Postojna.

Ljudski odborniki so nadalje potrdili osnutek smernice občinskega perspektivnega plana, z odločbo potrdili sklep o združitvi vseh zdravstvenih enot v občini v enoten zavod — Zdravstveni dom Postojna — ter med drugim sprejeli še odlok o spremembah delovnega časa upravnih organov Občinskega ljudskega odbora Postojna.

Z namenom, da izboljša delo upravnih organov, predvsem pa, da omogoči delavcem in uslužbencem gospodarskih organizacij, zavodov, in ustanov opravljanje njihovih zadev po njihovem delovnem času, je ljudski odbor odločil, da začne veljati z dnem objave v UV okraja Koper deljeni delovni čas, ki traja v sredah od 7. do 12. ure in nato popoldne od 15. do 18. ure.

Odlok nadalje določa, da se stranke sprejemajo v ponedeljkih, sredah in petkih med 8. in 11. uro, po naročilu ali v nujnih primerih pa vsak dan, vendar le, če je zaradi njihovih ali splošnih koristi potrebno opraviti neko delo takoj. Ne glede na omenjene določbe pa bo stranke sprejemala vsak dan glavna pisarna, prijavnica, odjavna in matična služba.

KADROVSKO SPOSOBNA UPRAVA — POGOJ ZA USPEŠNO DELO LJUDSKEGA ODBORA

V skladu z določili Zakona o organizaciji uprave ljudskih odborov je taikni ObLO Postojna Tone Strle. Ljudske odbornike v posebnem poročilu seznanil z dosedanjim delom ter obsežnimi nalogami občinske uprave v nadaljnjem razvoju komunalnega sistema.

Pristojnosti prejšnjih občin so imele glede reševanja upravnih zadev večidel lokalni značaj. Poslov s področja splošne uprave, ki jih je opravljal občinski ljudski odbor, je bilo malo in zato občinska uprava ni imela posebnih potreb niti glede števila in niti glede strokovnosti svojih uslužbenecv.

V povsem nov položaj pa jo je postavil nov komunalni sistem, ki je vsebinsko in številčno pomnožil pristojnosti ljudskega odbora in njegovih svetov. Po reorganizaciji se je število svetov ObLO Postojna dvig-

nilo od 4 na 11, na občino pa so bile prenesene tudi pristojnosti šestih inšpekcijskih služb. Če omenimo, da je za leto 1961 v načrtu še prenos pristojnosti za vse srednje in strokovne šole, za porodnišnico, službo invalidskega in socialnega varstva, službo planiranja, prosvetno-pedagoško, kastrolo, gozdarsko, cestno in postopoma tudi statistično službo, je jasno, kako močno narašča obseg dela in odgovornost občinske uprave.

V ilustracijo navajamo, da so upravni organi občine Postojna prejeli lani 11.649 zadev iz upravnega postopka, kar je za 43% več kot v letu 1959 ter poleg drugih del samo lani predložili Ljudskemu odboru v razpravo in sklep 36 normativnih aktov, od tega 23 iz področja oddelka za gospodarstvo in komunalne zadeve. Priprava odlokov terja namreč mnogo dela in spada med najvažnejše naloge občinske uprave.

V nadaljevanju poročila je tovarš Strle seznanil odbornike z odnosi med upravnimi organi, s problemi boljše organizacije dela, planiranja nalog, operativnih poslov in kontrole znotraj posameznih oddelkov ter kot posebno aktualen problem omenil pravno službo pri občini, ki je zaradi pomanjkanja kadra niso mogli vzpostaviti do danes.

ObLO Postojna ima v svoji upravi sistemiziranih 58 delovnih mest. Trenutno zaposluje 2 uslužbenca z visoko, 8 z višjo, 21 s srednjo in 21 z nižjo strokovno izobrazbo. 10 uslužbenecv z nižjo zaseda delovna mesta, za katera je potrebna srednja strokovna izobrazba, medtem ko delata na dveh mestih, sistemiziranih za višjo, uslužbenca s srednjo strokovno izobrazbo. Čeprav imajo ti uslužbeneci za seboj daljšo prakso, pomanjkljiva strokovna izobrazba vpliva na kvaliteto in kvantiteto njihovega upravnega dela.

prosijo, da se jim komasirana zemljišča odplačajo ali pa nudi primerna socialna pomoč; občina pa nima na razpolago sredstev v ta namen. Na vsak način pa je upati, da bo do pomladi 1962 zajeta za obdelavo prav vsa zemlja, tudi zemljišča v višinskih predelih.

Jule

S SEJE OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V IZOLI V znamenju vztrajne rasti

V torek sta občinski zbor in zbor proizvajalcev Občinskega ljudskega odbora Izola na skupni seji z ločenim glasovanjem sprejela družbeni plan in proračun občine Izola za leto 1961 in druge odloke.

Iz družbenega plana je razvidno, da bo znašal celotni dohodek v letu 1961 10 milijard 985 milijonov dinarjev ali 12,1% več kot v letu 1960. Družbeni proizvod pa se bo v primerjavi z lanskim letom povečal za 12,7%, kar je razvidno, da se po panogah iz leta v leto povečava. Tudi narodni dohodek se predvideva v tem letu za 12,8% večji kot v pretek-

S postopnim prenosom nadaljnjih pristojnosti na občino pa se bodo sprožile dodatne potrebe po kadrih. ObLO Postojna je zato povečal sredstva sklada za štipendije in trenutno stipendira 41 dijakov in študentov za upravne službe.

Važen čimtelj v prizadevanjih za izboljšanje dela javne uprave je tudi mehanizacija pisarniškega dela. Zato bodo dotrajani inventar postopno zamenjali z novim in dela, kjer je mogoče, mehanizirali.

Poročevalec Sveta za zdravstvo je v nadaljevanju zasedanja seznanil odbornike z rezultati in problemi zdravstvene službe v občini.

Lani so vse enote te službe, ki sodijo v pristojnost ObLO Postojna, na tem področju zaposlovale 7 zdravnikov, 1 farmacevta, 9 medicinskih sester, 4 zobotehnikov in dentiste, 5 zdravstvenih tehnikov, 10 bolničark, 3 babice ter 30 ostalih zdravstvenih, tehničnih in pomožnih delavcev. Razen njih je bilo honorarno zaposlenih še več zdravnikov specialistov.

Na področju zdravstvenega doma Postojna se je število zdravstvenih storitev dvignilo od predlanskega 77.845 (7 na prebivalca) na 99.756 (9 na prebivalca) v letu 1960. Zdravstvena služba pa je slabše organizirana na zgornjem Pivškem, kjer za celotno področje bivše občine Pivka redno opravlja zdravstvene posle en sam zdravnik.

Higienska postaja je izvršila lani 428 cepeljenj proti kozam, 465 proti Di-te-per, 195 proti Di-te in 480 cepeljenj proti otroški paralizni. Rezultat boljše preventivne je padec nalezljivih bolezni od 327 v letu 1959 na 217 v letu 1960, v zadnjih dveh letih pa je zaznavno padlo tudi število vseh oblik tuberkuloze od 168 na 158 obolenj.

Če še navedemo, da je Reševalna postaja Postojna opravila lani 1.152 prevozov, Leksarna v Postojni 149.565 farmacevtskih storitev, da je nadalje umrljivost otrok v postojnski porodnišnici padla v zadnjih letih od 4,65% na 1,96% ter da se delo preventivne službe v občini neprestano krepi še zlasti za bolezni, ki jih označujejo kot bolezni higijenske zaostanosti, je to jasen znak, da doživlja služba zdravstva kljub pomanjkljivostim nenehni razvoj. Da bi zmanjšali administrativne stroške, zlasti pa, da bi službi zdravstva omogočili še znatnejši napredek v sklopu splošnega razvoja komunalnega sistema, je ObLO Postojna sprejel priporočilo Sveta za zdravstvo o združitvi Zdravstvene postaje Pivka, Zdravstvenega doma Postojna in Reševalne postaje Postojna v enoten zavod, Zdržižitev bodo izvedli 1. aprila.

S tem se bodo proračunski stroški za zdravstvo zmanjšali za tretjino, važnejše pa je, da bo mogel združen zavod, ki se bo imenoval Zdravstveni dom Postojna, storiti mnogo več za izboljšanje zdravstva na Pivškem, saj ima mimo drugega že danes v načrtu, da po združitvi odpre razne specialistične ambulante v Pivki.

A. Miklavčič

Po sprejemu

V našem listu smo že poročali o sprejemu družbenega načrta in proračuna za leto 1961, ki sta ju pred kratkim sprejela oba zbora Okrajnega ljudskega odbora. Vsekakor se bomo morali z nekaterimi podrobnostmi letnega načrta posebej baviti in se bomo danes dotaknili samo nekaterih splošnih značilnosti.

V primerjavi z letom 1960, ko je bilo predvideno, da se bo družbeni bruto proizvod dvignil za 26 do 27%, je predviden za letošnje leto porast tega proizvoda za 18%. Čeprav je odstotek nižji, je v absolutnem znesku predvideno vsekakor povečanje, saj smo v lanskem letu dosegli znatno višjo raven proizvodnje v vsakem pogledu, kar pomeni obenem, da se za vsakim odstotkom poraščanja letos skrivata dejansko znatno v šii porast kot v prejšnjem letu. To velja zlasti za industrijo in promet kot dve najmočnejši gospodarski veji našega okraja, ki sta v lanskem letu izredno dvignili svoje zmogljivosti.

V letošnjem letu nastaja bistvena sprememba v sredstvih gospodarskih organizacij, ko se osnovna in obratna sredstva združijo v enoten posloven sklad. Ta sprememba je nastala s spremembo zakona o sredstvih gospodarskih organizacij, s katerim sta bila ukinjena prejšnja ločena sklada osnovnih in obratnih sredstev in je bil namesto njih ustanovljen omenjeni enoten sklad. Pri tem mislimo v prvi vrsti na denarna sredstva tega sklada, ki so torej zdaj enotna in jih predpisi obravnavajo po enotnih načelih. Stroga ločitev, ki je bila značilna za dosedanje obravnavanje teh skladov, je z omenjeno spremembo odpadla in gospodarske organizacije sedaj sredstva poslovnega sklada uravnavajo po svojih potrebah, kot pravi omenjeni spremenjeni zakon.

Sredstva poslovnih skladov v gospodarstvu koprškega okraja niso majhna, saj po podatkih, ki so nam na razpolago, dosegajo 75 milijard. Pravilno trošenje teh sredstev, to je uravnovešana potrošnja za investicije in za obratne potrebe, bo v glavnem pripomogla k pravilnemu razvoju tako posameznih podjetij kot celotnega gospodarstva. Po letnem načrtu je predvideno, da bo potrošena za obratne potrebe ena četrtnina omenjenih sredstev, ostalo pa za povečanje osnovnih sredstev. Tako povečanje prispevka, zlasti za obratne potrebe, je vsekakor nujno, ker bodo bančni viri obratnih sredstev, kot je bilo že ponovno poudarjeno, zelo omejeni. Na to morajo gospodarske organizacije zlasti paziti, da ne bi začle v težave, posebno še, če bi preveč sredstev vlagale v investicije, ki jih potem ne bi mogle pravilno izkoristiti, ker bi jim manjkala obratna sredstva.

Poseben problem predstavlja kmetijstvo. Tudi o tem je bilo že govora in k temu vprašanju se bomo morali še povrniti. Toda že iz ugotovitev ob sprejemu letošnjega družbenega plana izhaja, da je potrebno kmetijstvu odrediti v perspektivnem planu mesto, da bo šel njegov razvoj vzporedno z razvojem industrije, česar sedaj ne moremo trditi.

-žj-

Starši!

Pazite na svoje otroke, da se ne bodo igrali s prižiganjem ognja na travnikih, pašnikih in v gozdu!

Problematika nepremičnin v občini Piran

V piranski občini je leta 1945 postalo družbena lastnina preko 200 stavb, ki so bile prej last raznih državnih ali javnih ustanov bivše okupacijske Italijanske države. Med temi je bilo 180 solinarskih zgradb, šolska poslova, sodna in občinska palača ter gledališče Tartini v Piranu, stavbe rudnika v Sečoveljah in še nekatere zgradbe. Leta 1947 je bilo zaplenjenih bivšim fašistom 60 poslopij, ki so postala last Sklada za pomoč žrtvam fašizma. Nekatera potrebna poslopja je občina Piran odkupila. V letu 1947 so bile v zvezi z agrarno reformo dodeljene kmečke hiše in posestva bivšim kolonom. Pozneje je 96 takih hiš prešlo v družbeno lastnino, ker so lastniki, bivši koloni, zapustili zemljišče. To zemljišče v skupni izmeri ca. 200 ha je občina oddala v obdelavo socialističnemu sektorju kmetijstva. Preko 50 poslopij in približno 17 ha zemlje je občina dodelila raznim kolektivom za počitniške domove. Bivše kmetijsko posestvo Seča je odkupilo od zasebnikov približno 40 ha zemljišča.

Mnogo zgradb in zemljišč, po-

sebnost v naseljih Slami, Vučki, Padna, Parecag, Lučan in Karbonara je zapuščenih in čakajo lastnika, popravila in obdelave. Kmečke hiše so v večini primerov stavljene na razpolago Kmetijski zadrugi Lucija in Kmetijskemu kombinatu Koper za njune delavce, so pa tudi na razpolago drugim delovnim kolektivom, če jih hočejo preurediti za stanovanja svojim članom ali za počitniške domove. ObLO pa bo poiskal sredstva, da popravi in ohrani redno vzdrževane naslednje zgradbe: gledališče Tartini, internat Pomorske srednje šole, otroški vrtec, šole v Piranu, Portorožu in drugod, muzejsko zgradbo v Piranu itd.

Glede zemljišč pa bosta še letos zaključeni arondacija in komasacija, kar bo znatno olajšalo obdelavo površin. V Sečoveljski dolini je bil komasiran kompleks 110 ha plodne zemlje, katero je prevzel v obdelavo Kmetijski kombinat Koper. Problematična je izvedba komasacije za 39 posestnikov, ki zaradi starostne onemoglosti ne morejo prevzeti drugih zemljišč v zamenjavo in

OBČNI ZBOR ZVEZE BORCEV V IZOLI

Pred dvajseti leti započeto delo vztrajno nadaljujmo

Minul četrtek so se sestali borci in borke izolske komune pod parolo »Pred 20 leti započeto delo vztrajno nadaljujmo!« na skupnem občnem zboru. Iz poročila predsednika občinskega odbora Zveze borcev Maksa Kralja je bilo ugotovljeno, da je število borcev v Izoli od lanskim 707 članov naraslo v letošnjem letu na 900 članov. Ugotovljeno je bilo, da se večina teh članov udeležuje v organih oblasti, delavskem in družbenem upravljanju, v krajevnih odborih SZDL in osnovnih organizacijah ZK. Občinski odbor ZB je razen plenuma deloval v petih komisijah, in sicer v komisiji za prošnje in pritožbe, v komisiji za otroke padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, v komisiji za zgodovinsko dejavnost in v sekciji internirancev. V podjelih Delamaris, Mehanotehnika, Ruda, Gardbenik, Mala oprema in Obnova pa so delovali pododbori. V Dvorih nad Izolo je samostojno deloval krajevni odbor ZB.

Občinski plenum ZB, pododbori in komisije so v glavnem skrbeli za prekvalifikacijo delavcev, članov ZB, za reševanje stanovanjskih in socialnih problemov borcev. Zelo pohvalno je omeniti pri dodeljevanju stanovanj pododboje Mehanotehnike in Delamarisa.

Komisija za otroke padlih borcev in žrtev fašističnega terorja je skrbela za zagotovitev denarnih sredstev za šolanje otrok. V Izoli jih je še 13 nepreskrbljenih, vendar se redno šolajo. Otroci so gmotno dobro preskrbljeni, saj prejema nekateri stalna denarna sredstva in še pomoč Občinskega ljudskega odbora Izola.

Preteklo leto je prejelo stalno občinsko podporo deset otrok v skupnem znesku 303.460 dinarjev, za oskrbnino treh otrok v domu zaščite na 185.690 dinarjev. Enkratno podporo je prejelo 23 otrok v skupnem znesku 247.000 dinarjev. Enkratno podporo borcem v znesku 404.000 dinarjev sta podelila občinski odbor ZB Izola in okrajni odbor ZB Koper.

Občinski odbor ZB je posvetil skrb tudi izobraževanju borcev. V preteklem letu je uspešno dovršilo 7 članov osnovno šolo, 9 članov je doseglo kvalifikacijo, 5 pa visoko kvalifikacijo. Na Ekonomski srednji šoli v Kopru in Ljubljani nadaljuje šolanje šest članov ZB.

Razprava na občnem zboru je pokazala nujnost gradnje doma ZB. Sprejeli so sklep, da bodo že v letošnjem letu postavili temeljni kamen za dom borcev. Veliko skrb je nakazala razprava za obnovitev spomenikov, posebno v Dvorih nad Izolo.

Ker je v Izoli že več let pro-

PRIPRAVE NA POMORSKI PLES

Turistično društvo Piran—Portorož prireja ob sodelovanju podjetja »Splošna plovba« Piran in Pomorske srednje šole ter pod pokroviteljstvom Občinskega ljudskega odbora Piran tudi letos svoj tradicionalni elitni pomorski ples, ki pomeni vsako leto začetek sezone prireditve za turiste. Letošnji VI. pomorski ples bo v soboto 8. aprila. Poseben pripravljalni odbor že dalje časa organizira vse potrebno, da bo ta prireditev izpadla še bolj kot v preteklih letih. Tako je angažiral tri plesne orkestre in artiste, ki bodo v odmorih skrbeli za vedro razpoloženje, dijaki Pomorske srednje šole pa bodo tudi letos poskrbeli za okusno okrasitev prostorov. Ples bo v vseh priložnih prostorih hotela »Palace«.

Julie

blem imenovanja občinskega praznika, je zbor sprejel sklep, da se določi v letošnjem letu dan, ki bi ga praznovali kot občinski praznik, čeprav v mestu ni bilo izraženih bojev, vendar je od 8. septembra leta 1943 dalje sodelovalo ljudstvo Izole v narodnoosvobodilnem gibanju.

Posebno skrb so posvetili zbiranju gradiva in materiala iz NOB.

Ob zaključku so izvolili novo občinsko vodstvo in poslali pozdravno brzojavko glavnemu odboru ZB NOV Slovenije. R.D.

TUDI V ŠMARJU JE ČUTITI NOV DUH

Tudi v Šmarju pri Kopru je čutiti nov duh dela v Socialistični zvezi, zlasti po V. kongresu SZDL. Sestanki so skrbno pripravljani, posebno zadnji, kjer so obravnavali plan občine in proračun. Diskusija je bila živahna. Člani so se zanimali za vse probleme kraja in navzoča odbornika sta komaj utegnila vse pojasniti.

Isto vzdušje je vladalo tudi na zboru volivcev, kjer so v živahni razpravi prišli do izraza najbolj pereči problemi kraja. Zelo pereč problem, ki terja nujno rešitev, je nadzidava šole, kar je pa izpadlo iz občinskega plana. Že v letošnjem letu šolski prostori ne ustrezajo številu učencev. Peti razred se mora stiskati v prostoru, ki higiensko ne ustreza za 44 učencev. Učenci so zdravstveno ogroženi, ker je prostor vlažen. Razumljivo je, da je učni uspeh zaradi takšnih pogojev več kot nezadovoljiv.

Še hušji problem bo nastal v novem šolskem letu. Dotok učencev se bo zelo povečal zaradi prihoda otrok iz Krkavč.

Vprašanje šolskega poslovanja pa je vprašanje zase. Streha je enokapna in pušča, čeprav je bila že večkrat popravljena. Položaj je sedaj takšen, da sta razred in del hodnika ob najmanjšem dežju polna vode. Razumljivo je, da v takem vzdušju ne more biti pra-

KULTURNOPROSUVETNA SEKCIJA PRI SZDL HRAŠČE ŽE DELNI USPEHI

V Hraščah je zaživela kulturno-prosvetna sekcija pri SZDL Hraščah. Delni uspehi so že vidni, saj se z vneto pripravljajo na izvedbo veseljaigre v treh dejanjih.

S pomočjo urokrojane poštne uslužbenke Marije Severjeve bodo pionirji uredili nasad cvetic na avtobusni postaji.

Dne 12. marca so v šoli proslavili Dan žena. Proslavo so pripra-

Več izobraževalnega dela

Na letnem sindikalnem zborovanju kolektiva industrijskega obrata TOS v Hrpeljah so ugotovili, da je bilo v preteklem letu doseženega 164.995.000 din bruto dohodka, se pravi za 4.400.000 din več, kakor je bilo planiranega. V primerjavi z letom 1959 se je delovna sila povečala le za 7 odstotkov. Osebnih dohodkov delavcev je znašal v letu 1959 37.672.000 din, lani pa 46.239.000 din. V letošnjem letu predvidevajo 182 milijonov bruto produkta. Iz poročila, ki ga je podal dosedanji predsednik sindikalne organizacije Lojze Pavlič, je razvidno, da so člani sindikata v preteklem

letu uspešno sodelovali pri reševanju zadev obrata, kakor tudi v zaščiti materialnih interesov članov. Tako je sindikat med drugim posredoval za nabavo premoga svojim članom po znižani ceni, dvajsetim delavcem in delavkam omogočil počitniško bivanje v Selcah pri Crikvenici in vplival na ureditev plač. Mladinski kolektiv se je udeleževal raznih delovnih akcij, zlasti pri gradnji športnega igrišča. Premalo pozornosti pa je bilo posvečene splošnemu in strokovnemu izobraževanju in bodo v letošnjem letu skušali priti do ustreznega klubskega prostora, kjer bi prirejali kulturna, strokovna in druga poučna predavanja, razen tega pa nudili delavcem in delavkam ob radijskem in televizijskem sprejemniku ter časopisih in revijah koristno razvedrilo. V zvezi z nabavo navedenih izobraževalnih sredstev, računa kolektiv s pomočjo podjetja. Prav tako primanjkuje za delavce stanovanj in morajo nekateri bivati v bednih, nehigieničnih prostorih. V novi sindikalni odbor so izvolili enajst članov, med njimi 7 mladincev in mladink. J.Z.

HVALA!

Namesto venca na grob pokojnega Radoša Humerja iz Izole darujejo občinski odbor SZDL Izola, Občinski sindikalni svet in Društvo naprednih žena ter odbor prve krajevne organizacije SZDL Izola po 4.000 dinarjev v sklad za varstvo otrok občine Izola. G.E.

POSVET O VRTNARSTVU

V prostorih hotela »Central« v Portorožu in v Domu družbenih organizacij je bilo pretekli petek in soboto posvetovanje vrtarskih strokovnjakov iz vse Jugoslavije o problemih gojitve in prodaje cvetlic in okrasnih rastlin. Posvetovanja se je udeležilo 98 inženirjev agronomije in drugih vrtnarskih strokovnjakov iz skoraj vseh svetovnih držav. Strokovnim predavanjem, ki so bila dopolnjena s predvajanjem barvnih filmov o hortikul-

turi, so sledile obsežne razprave. Največ je bilo govora o uvajanju novih tehničnih naprav za doseganje večje rentabilnosti gojitve cvetlic. Udeleženci posvetovanja so si tudi ogledali pokrite in proste nasade trgoveškega vrtnarskega podjetja »Cvetje« v Portorožu in Luciji. Julie

V TURISTIČNI SEZONI BRZOVOLAK LJUBLJANA—KOZINA

Na nedavni konferenci pri upravi železniškega podjetja v Ljubljani so na pobudo Kopske turistične zveze in Turistične zveze Slovenije sklenili uvesti v času turistične sezone na progi Ljubljana-Kozina poseben brzovlak. Železniško podjetje bo samo poskrbelo tudi za prevoz potnikov z lastnimi avtobusi s postaje v Kozini do Kopra ter nazaj od Kopra do Kozine. Ta boljša zveza bo služila zlasti sobotnim in nedeljskim izletnikom iz osrednje Slovenije, ki bodo želeli svoj tedenski odih preživeti ob morju. R

ZAKLJUČUJEJO DELA NA CESTI

Te dni zaključujejo v Portorožu dela pri polaganju nove kanalizacije. Preostali del glavnega voda bodo položili v jeseni po končani sezoni. Razritje centra Portoroža v času, ko je letovišče že polno turistov, bi gotovo negativno vplivalo na počutje gostov in s tem pomenilo slabo propagando za Portorož.

Uprava za ceste že popravlja cestišče na odseku Lucija—Portorož, čim pa bodo zaključena dela na kanalizaciji, bo uredila še cestišče na odseku Portorož—Piran.

Podjetje »Slovenija-cest«, ki polaga kanalizacijo, gradi iz skal, izkopanih pri polaganju cevi, nov del obalnega zidu v parku med hotelom »Central« in skladiščem solin. Ob obali bo urejena nova sprehajalna pot, ker bo cesta — čeprav sedaj razširjena — zaradi naraščajočega prometa z motornimi vozili prepovedana za uporabo pešcem. Julie

Kaj pravijo drugod ...

GLAS

V TOVARNI VERIGA V LESCAH
OD 20 DO 30 % VEČ SREDSTEV
ZA SKLADE

Predvidevajo, da bodo po novih predpisih imeli letos za 20 odstotkov, morda celo 33 odstotkov več sredstev za lastne sklade kot lani. Precejšnja njihova sredstva pa bodo morali letos porabiti za odplačilo opreme, ki so jo nabavili lani. Precejšnja sredstva pa predvidevajo tudi za družbeni standard. Okrog 35 milijonov dinarjev predvidevajo samo za gradnjo stanovanjskega bloka, kamor bi se vselilo 12 njihovih delavcev z družinami. Prav tako nameravajo letos kupiti in opremiti stavbo za počitniški dom v Crikvenici.

Novinarski vestnik

SEST MESECEV OD TEMELJEV DO
PROIZVODNJE

Ob navzočnosti velikega števila prebivalstva so v soboto popoldne v Ljutomeru odprli nov obrat MTT Maribor.

Nova tovarna v Ljutomeru je izrednega pomena. Vrednost bruto proizvodnje se bo v industriji Ljutomerske občine že letos povečala od ene milijarde na dve milijardi in 300 milijonov dinarjev. Od tega bodo samo v obratu MTT ustvarili preko milijardo dinarjev. V novem obratu je že nekaj časa v pogonu 68 stavb. Ko pa bo novi obrat popolnoma dogotovljen, bodo imeli 180 stavb, s katerimi bodo lahko letno izdelali dva do tri milijone metrov tekstilnega blaga.

DOLENJSKI LIST

BOMO TUDI MI TAKSNI?

Lani se je v novomeški bolnišnici zdravilo 11 tisoč 991 bolnikov, katerim je nudila 170 tisoč oskrbnih dni. Zasedba je bila kar 38,2 odst. nad republiškim povprečjem na porodniškem oddelku, na kirurškem oddelku pa za 16 odst. nad povprečjem.

Rešitev iz velikih težav je samo v novih gradnjah. Letos je potrebnih le 160 milijonov, pa se je že zataknilo. 70 milijonov je prispevala do zdaj bolnišnica, 40 milijonov republika. Še vedno manjka 50 milijonov. Kje jih najti? Pot iz zagate je pokazal sam kolektiv bolnišnice. Že do leta 1956 se je odpovedal 6 milijonom in pol iz sklada nagrad za nadzidavo kuhinje. Leta 1959 je namenil 8 milijonov dinarjev za gradnjo 9 stanovanjskega bloka. Letos februarja pa je kolektiv na predvillnem sestanku in sindikalnem občnem zboru sklenil prispevati za gradnjo nove bolnišnice sredstva, ki jih sicer izplačujejo za nadurno delo. Na leto se jih bo nabralo približno za 4 milijone in pol, odpovedal pa se jim bodo vse do takrat, ko bo bolnišnica zgrajena. Podjetja bi prispevala od 500 tisoč do 4 milijone in pol za ves čas gradnje.

V teh suhih dnevih obstoji posebna nevarnost gozdnih požarov ob železniški progi od Divače proti Postojni in Rakeku, kolikor po njej vozijo parne lokomotive. Čeprav so deloma zavarovani dimniki z mrežami zoper iskre, vendarle še vedno zlasti na vzponih živ ogenj pritrči v suho travo, kjer lahko zaneti požar. Zaradi teh in drugačnih vzrokov je bilo na Postojnskem v zadnjem času nekaj takšnih požarov, izmed katerih eden večji, ki je zahteval večjo mobilizacijo reševalcev. Na pomoč so razen gasilcev, enot JLA in drugih državljanov priskočili tudi taborniki in šolarji. Na sliki: gojenec Gozdarskega šolskega centra v Postojni po končanem gašenju gozdnega požara jugozahodno od Postojne

V KOPRU PREDLAGAJO POŽIVITEV GLEDALIŠKE DEJAVNOSTI

Kinodvorana ali amatersko gledališče

AKTUALNA TEMA

- Predlog občinskega sveta Svobod in PD: za začetek amatersko, potem polpoklicno in morda tudi poklicno gledališče — Gre predvsem za gostovanja v manjših krajih —
- Načrti Zavoda Primorske prireditve pa so drugačni: v gledališki hiši tudi kino — Živahne razprave okrog obeh predlogov

Zaigrajmo z odprtimi kartami in povejmo na glas tisto, o čemer razpravljamo v ožjem krogu za pisalnimi in kavarniškim mizami. Vse to pa v želji, da bi slišali še več predlogov in mnenj. Kajti prepričani smo, da bo le iskrivo in tvorno kresanje različnih stališč rodilo najboljši uspeh.

Gre za predlog občinskega sveta Svobod v Kopru o požitvi gledališke dejavnosti z amaterskim gledališčem in za načrte Zavoda Primorske prireditve o preureditvi koprške gledališke hiše v kino. Toda od obeh načrtov je izvedljiv samo eden, kateri, bo treba pač odločiti.

Svet Svobod je pripravil svoj predlog precej konkretno. Pravijo takole: amatersko gledališče bi organizirali v okviru koprške Svobode s perspektivo, da se po dveh ali treh sezonah nepretrganega dela razvije v polpoklicno gledališče in le-to pozneje v poklicno. Uspeli bomo, če bo to postala popolnoma samostojna sekcija, ki bo imela svoj vodstveni organ in ne bo organizacijsko vezana na nobeno že obstoječo organizacijo ali zavod. Dalje mora nova sekcija razpolagati vsaj z najnujnejšimi materialnimi sredstvi in dobiti v upravljanje koprsko gledališko hišo. Ker je letos za proračunska sredstva že prepozno, predlagajo, naj bi jim občina dodelila milijon dinarjev iz dotacije, namenjene Zavodu Primorske prireditve. Denar bi rabili za gostovanja (predvideva-

jo jih 10), za tehnično opremo predstav in za profesionalca, ki bi upravljal gledališko hišo. V načrtu — o njem bodo kmalu razpravljali na širšem posvetovanju — imajo še, da bodo novo sekcijo upravljali trije odbori (organizacijski, umetniški in tehnični), naštvirala pa bo v letošnji sezoni dve deli. Enkrat mesečno bi bile predstave v Kopru, gostovanja pa na podeželju, kjer je čutiti veliko potrebo po gledaliških prireditvah.

Vsi ti načrti, pravijo ljudsko-prosvetni delavci, so nujno veza-

ni na gledališko hišo — dvorano, garderobe in vse drugo. Zdaj je v teh prostorih Zavod Primorske prireditve, ki se je medtem ukvarjal z drugačnimi načrti. Ker zaenkrat ne kaže, da bomo dobili v Kopru kmalu nov kulturni dom s prepotrebno večjo kino dvorano, so pri Primorskih prireditvah napravili načrt, kako bi preuredili gledališko dvorano, da bi bila uporabna tudi za kino predstave. Po novem bi imeli v dvorani 504 enako vredne sedeže in premično platno. Zagotavljajo, da gledališka gostovanja pri tem ne bi prav nič trpela, nasprotno, bili bi na boljšem, ker bi bila kapaciteta dvorane večja.

Nasprotujoči si predlogi, argumenti in dokazovanja. Nadaljnja razprava bo izkristalizirala odločitev: novo kino dvorano ali amatersko gledališče.

Z. L.

LETOŠNJA PODELITEV Kosovelovih nagrad

Pretelko soboto je bila v sejni dvorani okrajnega odbora SZDL skromna, a prisrčna slovesnost, posvečena Kosovelovim nagradencem in kulturno-prosvetnim delavcem nasploh. Ob tej priložnosti so podelili denarne nagrade najbolj zaslužnim in poštvovalnim organizatorjem na področju ljudske prosvete v koprskem okraju. Nagrade so prejeli: profesorica Boža Breclj iz Postojne, tajnik prosvetnega društva v Hrvatinih Miha Crnič, delavec v tovarni Delamaris v Izoli Niccolò Chicco, upravitelj osnovne šole v Luciji Mirko Čok, Jože Dezan iz Smarj, delavec v tovarni IPLAN v Podgradu Rudolf Dekleva, novinar Radia Koper Silvo Dornik, učiteljica

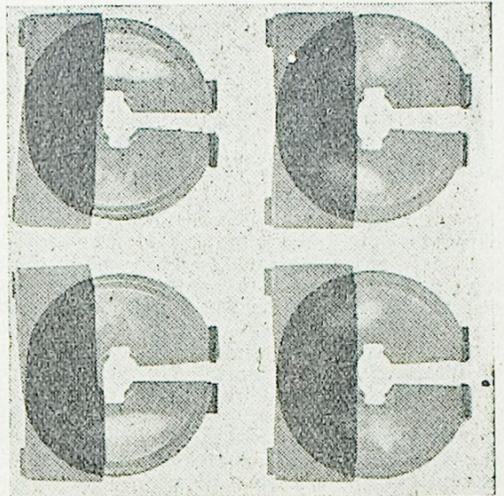
Irena Gabrenja iz Prestranka, upraviteljica osnovne šole v Bukovju Cvetka Gantar, Milan Hanzel iz Storij pri Sežani, Bruno Klančič iz Izole, Jakob Rusjan iz Ilirske Bistrice, Ivan Silič iz Kopra in Milivoj Širca iz Dutovelj.

Nagradencem so čestitali v imenu okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev Ivan Mavsar, v imenu okrajnega ljudskega odbora in okrajnega sveta za prosveto in kulturo Stane Skrabar ter kot gost v imenu republiške zveze Svobod Branko Babič. Tovariš Ivan Mavsar je v svojem nagovoru naglasil, da gre ob podelitvi Kosovelovih nagrad vse bolj za moralno kot pa za gmotno priznanje poštvovalnim ljudsko-prosvetnim delavcem. Omenil je veliko delo, ki so ga opravili nagradenci in njihovi sodelavci na terenu, saj smo prav po njihovi zaslugi lani poželi bogato žetev na tem področju. Seveda nas ti uspehi še ne smejo zadovoljiti, ker je pred nami še mnogo nalog. Celotni naš gospodarski in družbeni razvoj namreč zahtevata neprestano poglobljanje vseh vseh ljudsko-prosvetne dejavnosti, hkrati pa moramo seveda tudi utrjevati gmotno osnovo kulturno-prosvetnega dela.

Potem ko je tovariš Mavsar izročil denarne nagrade štirinajstim nagradencem in jim iskreno čestital, se je v imenu slavljencev zahvalil Silvo Dornik. Naglasil je radost vseh ob tem priznanju in objubil, da bodo še z večjim poletom nadaljevali delo na terenu. Slovesnost se je zaključila z zakusko v hotelu Triglav.

ZVENENJE INDUSTRIJSKEGA HUMANIZMA

Jože Kološa: G — DUR

Humanizem železnega vijaka

Koprski umetnik-fotograf razstavlja v Ljubljani in v Zagrebu

Društvo likovnih umetnikov uporabne umetnosti Slovenije je pred kratkim priredilo razstavo svojih članov v Moderni galeriji. Z uspehom je tokrat ponovno predstavil nekaj svojih nenavadnih foto-eksponatov koprski umetnik-fotograf, neutrudljivi iskalec sodobnega izraza v umetniški fotografiji. Jože Kološa. V uvodu kataloga, ki ga je ob tej priložnosti izdalo društvo, so tudi besede: »Nočemo biti le posnemovalci ali pa konservatorji preživelih vrednot. Želimo preiti v sodobno, živo, planetarno gledanje. Poudarjamo, da je ta razstava bolj kot uspeh, ki ga v perspektivi sicer slutimo, iskreno iskanje in prizadevanje.«

prejel posebno pohvalo žirije na ljubljanski razstavi.

Na povabilo društva pa bo Kološa priredil od 5 do 15. maja samostojno razstavo v dvorani Društva arhitektov Hrvatske v Zagrebu, kjer bo v celoti predstavil eksponate tega svojega »novega vala«. Za to razstavo pa vlada že danes veliko zanimanje, za Kološo pa bo ta razstava v središču modernih jugoslovanskih likovnih tokov še posebna preizkušnja.

MILi

RDEČA KAPICA V KOPRU

Baletna šola pri okrajnem Svetu Svobod in prosvetnih društev je uprizarila pretkelno soboto balet v 7 slikah RDEČA KAPICA. Predstavo bodo ponovili prihodnjaj teden za koprške šole. V koreografiji Stanislava Hitija in ob glasbi iz zbirke »Prvi uspehi« (igrala je pianistka Ivanka Lipo-glavšek) so odpselali mladi gojenči šole pravljicne prizore. V večjih vlogah so nastopili: Neva Cerkvenik, Slavica Furlan, Nada Sopič (Rdeča kapica), Dejan Stefančič, Gabi Kumar, Jožica Račič in Božica Pagon. Še več malih plesalk je nastopilo v skupnih plesih drevca in rož. Vloga volka je plesala Vuka Kumar-Hiti.

NOVE knjige

Prosper Mérimée: COLOMBA. Nedolgo tega je izšla pri Prešernovi knjižnici 27. knjiga — roman francoskega pisatelja Mériméeja. V tem svojem najboljšem delu je pisatelj postavil dogajanje na Korziko; na otok, ki živi svoje življenje in kjer je še vedno živo krvno maščevanje. Delo je prevedel Edvard Kocbek.

RAZPRAVE OKROG NAŠIH ŠOLSKIH PROBLEMOV

Pastorka naših komun

Nedavna anketa med prosvetnimi delavci naše republike je očitno pokazala, da so komune koprškega in goriškega okraja doslej vse premalo učinkovito podprle naša šolska reformna prizadevanja in dokaj mladen obravnavale vrsto naprednih ukrepov, ki vsklajajo šolstvo in vsebinsko pouka z našim splošnim družbenim razvojem. Striženje šolskih proračunov za ceno gospodarskih naložb, podcenjevanje vloge prosvetnih delavcev, težak materialni položaj šol in celo pomanjkanje sredstev za osnovna učila — nesporno dokazujejo preživelo miselnost in slabo dojemanje važnosti prosvetne službe in nalog naših šolnikov v komunah.

Odločujoči činitelj, ki v nemali meri zavira uspešnejši razvoj novih oblik in vsebine šolskega reformnega programa, je nesporno iskati tudi v osebnih dohodkih prosvetnih delavcev. Dejstvo, da je razlika med prejemki delavcev prosvetne stroke in prejemki ostalih upravnih služb čedalje občutnejša, dovolj zgornjo osvetljuje vprašanje, kje iskati vzroke za fluktuacijo učnih moči. Da je ta pojav hudo boleč, ni treba posebej omenjati, saj je vsem znano že tako težavno kadrovsko stanje. Če pa še moramo ugotovljati na drugi strani, da so komune storile doslej vse premalo za prirastek novega kadra, lahko hkrati trdimo, da je slaba polit-

ka štipendiranja mladine, ki se odloča za učiteljski poklic, pravzaprav posledica nepravilnega dojemanja pomembnosti prosvetne službe, oziroma nalog šolstva, v celoti. Pri perspektivnem obravnavanju razvoja naših komun nikakor ne moremo mimo dejstva, da so vprašanja prosvete in šolstva tesno povezana s celotnim gospodarstvom teh osnovnih teritorialnih enot naše skupnosti. Se več. V komunah kaj radi pozabljajo, da je v dosedanjem kriteriju določanja investicijskih naložb, ki dosledno težijo za utrjevanjem takšnih dejavnosti, ki se kar najhitreje rentirajo, občutna, da ne rečemo usodna vrzel. Resda gre pri naložbah za šolstvo v našem okraju zaradi določenih specifičnosti in pogojev njegovega razvoja pretežno za dolgoročne investicije, vendar so prav te naši družbi življenjsko potrebne. Od vzgoje in izobrazbe mladine — bodočih proizvajalcev in upravljalcev — od njene uspešnega vključevanja v proizvodnjo oziroma od njenega uspešnega nadaljnega šolanja bo v dobri meri odvisen gospodarski uspeh posameznih komun.

Ko na eni strani ugotavljamo, da je prav v takšnih odnosih komun do teh vprašanj iskati vzroke težav pri uvajanju naprednih oblik organizacije in vsebine dela v naših šolah, kot to predvideva resolucija ZIS, ne

moremo na drugi strani trditi, da prosvetni delavci niso dojeli pomembnosti šolskih reformnih prizadevanj naše družbe. Toda v bistvu gre zgovor za dojemanje teh načel in za njihov spremljanje osebni odnos do sistema in vsebine dela, vendar prosvetni delavci nimajo možnosti, da bi izvajali šolsko reformo hitreje in skladneje. Zato ni naključje, da so marsikdo občutili v starih oblikah dela, kar pa je za naš družbeni razvoj v celoti nesprejemljivo.

Do vseh teh ugotovitev je prišla tudi komisija prosvetnih in znanstvenih delavcev pri Okrajnem sindikalnem svetu v Kopru, kjer so pred nedavnim na razširjeni seji, ki so se je udeležili tudi delegati za republiški občni zbor sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev, tudi ugotovili, da so, žal, tudi sindikalne organizacije prosvetnih delavcev vplivale občutno premalo na komune, da bi le-te spremljale svoj odnos do teh vprašanj. Predsedstvo OSS v Kopru je zato temeljito analiziralo sedanje stanje ter bodo njegovi člani v najbližji prihodnosti skupno z občinskimi sindikalnimi sveti proučili na občinskih ljudskih odborih vrsto vzrokov, ki so tako za nadaljnje utrjevanje novega šolskega sistema, kot za celotno ljudskoprosvetno dejavnost odločilnega pomena. (bb)

KULTURNA KRONIKA

IZ BEOGRADA — S slavnostno akademijo v Domu sindikatov so proslavili pretekli teden 15-letnico delovanja beogradske založbe »Rada«. Te dni so se pričeli razgovori med predstavniki Jugoslavije in Madžarske o kulturnem sodelovanju v letošnjem letu.

Filmska žirija je izbrala v Beogradu igrani film Zdravka Velimirovića »Štirinajsti dan« in kratkometražni film Milenka Štrbca »Kjer vsi otroci mahajo potnikom«, da zastopata našo državo na filmskem festivalu v Cannesu.

Člani ameriškega dramskega gledališča bodo kot gostje beogradskega Narodnega pozorišta uprizarili v Beogradu tri predstave.

IZ ZAGREBA — Generalni konzul Italije v Zagrebu g. Luigi de Giovanni di Santa Severina je izročil pred predsedniku Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti dr. Grgi Novaku in prof. Mirku Deanoviću najvišja italijanska odlikovanja, s katerima ju je odlikoval predsednik Gronchi.

Te dni je bilo dvodnevno plenarno zasedanje Zveze likovnih umetnikov umetnosti Jugoslavije, na katerem so razpravljali o raznih vprašanjih s področja uporabne umetnosti.

IZ LJUBLJANE — V paviljonu »Jurček« na Gospodarskem razstavišču je te dni razstava, ki jo je pripravil slovenski gledališki muzej ob 100-letnici poklenih gledališč v Jugoslaviji.

Zadnji teden tega meseca je bil posvečen mladinski knjigi. Razen posebne razstave posvečene ilustracijam in opremam založbe »Mladinska knjiga« so podelili ta teden Levstikove nagrade in posredovali nekaj številic iz pretekle in bodoče dejavnosti založbe. Lani je izdala založba svoje knjige v nakladi 723.000 izvodov, povprečna naklada letos pa se je dvignila in znaša 7.400 izvodov pri knjigi. Za letos napoveduje založba okoli 180 novih knjig, ali vsak drugi dan novo knjigo.

V zadnjem času je bilo precej razgibano likovno življenje: v Mali galeriji je razstavljal naš vodilni grafik Riko Debenjak in s 17 barvnimi grafičnimi listi pokazal zadnjo fazo svojega likovnega razvoja. V avli Doma JLA je razstavljal partizanske motive Božidar Jakkac. Za letošnje leto napovedujejo že četrtil Mednarodni grafični biennale v Ljubljani. Vodstvo je poslalo povabilo že 24 državam, ki do zdaj še niso sodelovale, poleg predstavnikom 21 držav, ki so se že udeleževale bienala v preteklih osmih letih.

IZ MARIBORA — Drama je krstila te dni novo varianto dramatičacije Prežihovih Samorastnikov izpod peresa Miloša Mikešina. Premiera je pokazala, da je občinstvo delo leno sprejelo in da bo zanj še veliko zanimanja. Nič čudnega, saj je Prežih velik in priljubljen pisatelj, Mikešnova dramatičacija pa njegove umetniške vrednosti in izpovednosti ni okrnila.

Lutkovno gledališče KUD »Jože Hermanko« je uprizarilo z velikim uspehom spretno prirejeno igrico »Hudobni graščak«. Pripravljajo se na številna gostovanja.

KUD Pošta je krstilo dramsko noviteto Janeza Svajncerja »Vlak pelje mimo«, ki obravnava probleme današnjega človeka. Predstavo je zrealizala Ina Kolmanič, ki je igrala tudi eno glavnih vlog.

IZ CANNESA — Naša država je letos prvič sodelovala na tekmovalstvu Evrovizije za najboljšo popevko leta. Zastopala sta naša mlada umetnika, Novosadčanka Lilijana Petrovič kot nevka in Ljubljčanec Jože Privšek kot skladatelj in dirigent. Občinstvu in strokovnjakom zabavne glasbe sta predstavila popevko »Nekje davne zvezde«, ki je v skupnem plasmanu osvojila 8. mesto. Z njima so potovali v Cannes še avtor besedila, novosadski pesnik Miroslav Antič, napovedovalka RTV Zagreb Aleksandra Novak in producent RTV Ljubljana Duško Hren.

TUDI V PIRANU TEŽAVE OKROG OTROŠKEGA VĀRSTVA

IGRIŠČE: CESTA

V piranski občini je zaposlenih okrog 750 žena, med njimi doberšen del mater. Seveda odobode levji delež žena, ki so v rednem delovnem razmerju, na Piran in Portorož. To je vsekakor dovolj tehten razlog da bi morali tudi v Piranu ustvariti zmogljivost varstvenih ustanov za predšolske in šolske otroke s potrebami družin. Ze kapaciteta otroškega vrta, ki lahko sprejme največ 90 otrok, kaže, koliko skrbi povzroča materam otroško varstvo. Zatorej ni čudno, da si mora večina izmed njih najti varuhinje, kar pa zaradi visokih izdatkov večinoma ne ustreza. Podobno je tudi v varstvenih ustanovah za šolske otroke, oziroma še mnogo slabše, ker je stavba pionirskega doma v tako slabem stanju, da so jo morali zapreti. Šolski otroci so torej povsem brez zavetišča; kaj to pomeni za 900 otrok, ki obiskujejo piransko osemletko in za njihove starše ni težko ugotoviti. Ni odveč tudi vprašanje občinskevu ljudskemu odboru, ali zares ne zmore toliko sredstev, da bi do trajano poslovne pionirskega doma adaptirali in ga po možnosti še razširili. Sicer je bil Piran znan po številnih koristnih izvenšolskih krožkarskih dejavnostih, kar so sicer delno prenesli na šolo, vendar ta rešitev ni v skladu z osnovnim vzgojnim centrom zaposlovanja otroka v prostem času.

Zato so prizadevanja pristojnih organov, predvsem oddelka za zdravstvo in socialno skrbstvo, da bi kar najhitreje uredili dnevni dom za šolske otroke, vsestransko umestna in utemeljena. Mogoče tem bolj, ker skrbstveni organi zaskrbnjuječe ocenjujejo po-

rast mladinskega prestopništva. Vsekakor je odgovor za ta neljub pojav iskati skoraj izključno v slabih pogojih otroškega varstva, saj je razumljivo, da nenadzorovani in nezaposleni mladini do besedno ponujamo za igrišče cesto in ulico, kjer so tudi najbolj plodna tla za slabe medsebojne zglede, potepanja itd. V turističnih krajih, kakršen je na primer Piran, pa je ta problem še dokaj bolj pereč.

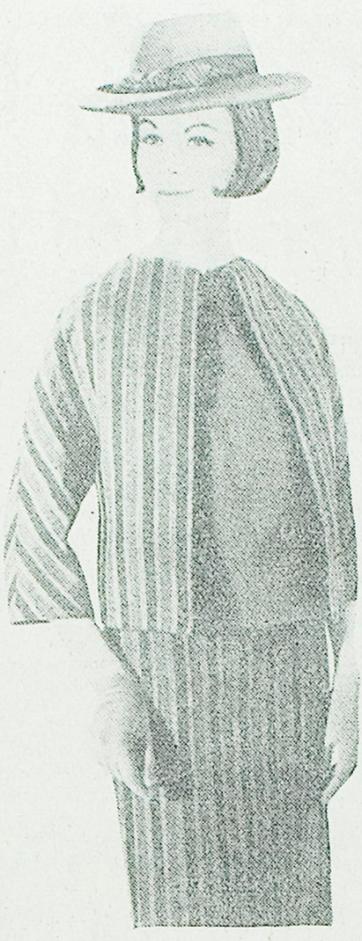
Skrbstveni organi seveda tudi v Piranu rešujejo vprašanje vzgojno zanemarjenih tako, da jim iščejo rejnike. Skupno imajo sedaj 14 rejencev, pet od teh na Krasu, kjer jih redno obiskujejo in nadzorujejo njihov razvoj ter so v stalnem stiku s tamkajšnjim skrbstvenim organom. Sedem otrok imajo tudi v izolskem otroškem domu, v raznih drugih domovih pa nadaljnjih 27 otrok.

Vzorno urejena statistika piranskega skrbstvenega organa pa ka-

že še naslednje podatke: vzgojno zanemarjenih otrok 36, moralno in vzgojno ogroženih 107, zdravstveno ogroženih 106 in ekonomsko ogroženih 34 otrok. Navedeni podatki vsekakor kažejo, da je v piranski občini problem otroškega varstva in izvensolske vzgoje pereč in terja neodložljivo ukrepanje. Izdatna pomoč Rdečega križa, šolske kuhinje in drugih resda pomeni veliko obremenitev za vse zaposlene matere, toda bistvenega — zagotoviti otrokom varstvo, tudi s tem ni moč rešiti.

Vprašanje je tudi, zakaj stanovanjske skupnosti in hišni sveti v Piranu ne razmišljajo bolj intenzivno o dnevnem varstvu otrok, saj bi s skupnimi močmi lahko sami državljanji čestokrat ublažili sedanje stanje. Upoštevati pa je tudi treba, da močan dotok novih družin, čestokrat žal z divjim priseljevanjem, postavlja naloge otroškega varstva še bolj v ospredje.

(b)

SAMOPOSTREŽBA PREVEČ PO SVOJE

Po vzorcu že utrjene prakse in modernizacije trgovine uvajajo tudi pri nas samopotrežne trgovine. Toda žal se najdejo ljudje — odrasli in otroci — ki razumejo to samopotrežbo po svoje. Tako namreč, da si sam potrež in da za to ni treba niti plačati. Več primerov takega tolmačenja samopotrežbe so imeli v Izoli, toda kmalu so jih zasačili in naučili. Kaj so jemali? Deklice napolitanke s slikami Sneguljčice ali škratov, dečki pa žepne baterije.

— Zakaj ste to delali, so jih vprašali. — To je vendar kraja in to je kaznivo.

Zanimivo je, da storilci niso bili zapuščeni otroci, sirote, iz moralno ali socialno ogroženih družin. Žive v normalnih družinah in doslej niso kazali nobenih nagnjenj do tatvin. Zato upajmo, da je zadovolstvo strogo opozorilo in poduk, tako da se kaj podobnega ne bo zgodilo nikoli več. Še zlasti pa da ne bodo naši posnemalcev.

Vse to pa kaže, kako budni morajo biti starši in vsi drugi vzgojitelji in vedeti, kaj počne otrok v prostem času, kje hodi in s kom se druži.

ZAHVALA

»Pionirji obeh osnovnih šol v Kopru se najtopleje zahvaljujejo združenju obrtnikov za darovano opremo za šolsko delavnico. Ob enem naj omenimo, da je isto združenje poklonilo občinskemu odboru Jugoslovanskih pionirskih iger v Kopru radijski sprejemnik, ki ga bo ob zaključku tekmovanja dobil eden izmed pionirskih odredov koprške občine. Tudi za to najlepša hvala!«

KOZMETIČARKA VAM SVETUJE:

Kakšen je vpliv kajenja

Številni strokovnjaki so že neokusili ugotoviti, zakaj ljudje kadijo. Velika večina anketiranih pa je menda odgovorila, da ne ve, zakaj — pač zaradi užitka. Toda strokovnjaki ne mirujejo, ljudem, posebno ženskam, skušajo dopovedati, kako škodljivo je kajenje. In kako bodo ženske najlaže prepričali? Prav gotovo, če bodo zabrenkali na tisto žilico — vsaka bi bila rada lepa.

Torej pravijo tako:

Poleg vseh številnih škodljivih pojavov na živčnem sistemu, je posebno opazno delovanje nikotina na sistem krvnih žil. Ze zelo majhne količine lahko povzročijo zoženje finih kapilar, tako da rdeča krvna telesa komaj najdejo pot skozi nje. Za to zadostuje že nekaj inhaliranih dimov. In to je največje protislovje z vsemi prizadevanji kozmetike, ki umerjajo svoje intenzivno delo, da bi kri čim bolj živahno krožila po telesu. Od dobre cirkulacije krvi je namreč odvisna regeneracija kože, njena elastičnost, barva in podobno. Ni dvoma, da nikotin deluje prav nasprotno tem prizadevanjem.

Dejstvo je tudi, da vpliva nikotin tudi na druge notranje organe človeškega telesa, in res je tudi, da zdravje teh organov

predstavlja osnovo za človekov zdrav videz in svežost.

In potem so tu še zdravniki, ki vam znajo dokazati, da je kajenje veliko bolj škodljivo za ženo kot za moža. Posebno do izraza pride to baje pri delovni žlez z notranjim izločanjem. S statističnimi podatki vam dokazujejo, da pri 40% žena, ki kadijo, ščitna žleza ne deluje dobro, za razliko od tistih, ki ne kadijo in je njihov procent samo 5,8. Menstrualne močnice (močne bolečine in krče) ima 36,2% kadič in le 13,3% nekadič. Predčasni klimakterij nastopi pri 21% žena, ki kadijo, za razliko od 1,7% tistih, ki ne uživajo nikotina. In ob koncu vam postrežejo z najmočnejšim argumentom: 70% kadič se predčasno postara, medtem ko pri nekadičih znaša ta odstotek le 4%.

Nevarno je posebno to, ker se simptomi zastrupljenja pri kajenju pojavijo zelo pozno in takrat jih je že težko odstraniti. Kar pa zadeva kozmetiko, pravijo zdravniki, predstavlja kajenje njen čisti antipod.

In če že morate kaditi, pravijo, se vsaj pogosto posvetujte s kozmetičnim strokovnjakom, da boste lahko pravočasno odstranili ali vsaj ublažili škodljiv vpliv nikotina na svoj zunanji videz.

Tudi za dvodelne obleke je priljubljeno črtasto blago. Bluza je seveda enobravna. Klobuki — to je pa vprašanje zase!

»SLOVENSKI JADRAN«
v vsako hišo
Slovenskega Primorja

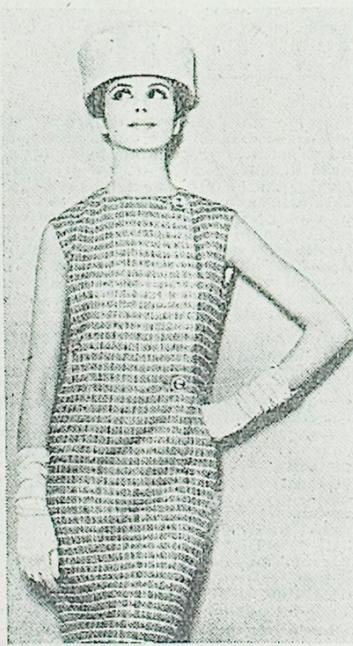

Vsakdanji prizor na piranskih ulicah, ki jih otroci kljub velikemu prometu uporabljajo za igrišče

NOVE knjige

Van Loon: REMBRANDT. Knjigo je izdala Mladinska založba. Takšnih del, kakršna je Van Loonova knjiga o Rembrandtu je na našem knjižnem trgu še zelo malo. Bralci bodo našli v tej knjigi marsikaj osupljivo novega, pestro podobo sedemdesetletnega, v katerem je živel ta slikar, neodoljivi magnet svetlobe in senca, ki se je moral boriti za goli obstoj z nepojmljivo ozkostjo, pohlepno in v vsakem fanatizmu. Delo je prevedla Gitica Jakomin. Knjiga je opremljena s 5 barvnimi in 32 črno-belimi reprodukcijami.

KRI V PLAMENIH. Ob 20. obletnici revolucije je izdala Mladinska knjiga pesmi socialnega protesta in ljudske vsebine. To zbirka pesmi sta uredila in izbrala Filip Kalan in Cene Vipotnik. V izboru sta sprejeta pesmi 30 pesnikov. Pesmi so razdeljene v deset delov in v teh deset delov so se pesmi urele skorajda same, po lastnih zakonitostih. Ta zahteva po ubranosti v kompoziciji je razdelila tisto zakonitost zbranskega gradiva, ki bi ga že vnaprej zamisljeni načrt ne mogel razkriti — psihični red individualnih doživetij v družbeni skupnosti. Risbe v knjigi so izbrane iz del Nikolaja Pirnata.

Prvi model na polotie — črtasto blago in črtasti klobuki, brez rokavov

Takšen je bil prvi vtis, ko sva s tovarišem iz uredništva Slovenskega Jadrana obiskala v njenem skromnem stanovanju v Planini pri Postojni pred njenim odhodom v šolo učiteljico in upraviteljo planinske penzardne osnovne šole Matilda Dolenc. Skromno bivališče, skromen obed — enoletnica na mizi pa papirji, zvezki in knjige, kar je govorilo o intenzivnem delu tudi doma — na cesti in v šoli pa veseli pozdravi malčkov in tudi večjih solarjev, ki jim je ljubeče in skrbno odzdravljala — vse je dovolj zgovorno govorilo o načinu življenja in o veliki priljubljenosti tovarišice Dolenceve zlasti med planinsko mladino. Kmalu bo deset let, kar iz njenih rok dobijo vsak teden planinski pionirji okrog sto izvodov Slovenskega Jadrana in svoje priljubljene Barčice, vendar pa je ta čas le del tistega, kar učiteljica Matilda Dolenc že prebiva in de-

Razgovori

luje v Planini, saj so danes že odrasli ljudje in imajo sami otroke tisti Planinčani, ki jim je ona vtivala prvo znanje v osnovni šoli od leta 1925 dalje.

Doma je tovarišica Dolenceva iz Barčice, kjer je bila rečena leta 1893. Šolala se je sredi prve svetovne vojne vihre in nato končala učiteljico v Ljubljani. Kratek čas je učite-

MATILDA DOLENC VZOR LJUDSKEGA UČITELJA

Če nekdo že šestinideset let brez prekinitve prebiva v nekem kraju in opravlja eno in isto delo na istem delovnem mestu, se ga ljudje privadijo in jim postane nepogrešljiv del vsakdanjega življenja, hkrati pa ga pozabljajo in ne znajo ceniti njegovega dela, pa če je še tako pomembno in obsežno. Če je še tako požrtvovalno, stara rečnica je, da vrednost takšnih ljudi in delavcev spoznamo — šele po njihovi smrti ali pa če nenadoma odidejo od nas. Ker v svoji skromnosti in odrekanju ne opozarjajo nenehno nase in na svoje probleme, se nam zdi, da je vse v redu in da takšni ljudje nimajo in ne morejo imeti nobenih problemov in zahtev.

Ijevala na Notranjskem, odkoder je prišla v Planino.

Planina ima pravzaprav dve šoli: svojo staro osnovno šolo, ki ima po reformi samo pet nižjih razredov nato pa se šolari v glavnem vozijo v postojnsko osemletko, samo nekaj pa jih poseča višje razrede v planinskem vga ališču, kjer imajo tudi popolno osemletko internatskega tipa, v kateri se šolajo v glavnem gošenci vzgojnega zavoda, zbrani skoraj iz vse Slovenije. Ta zadnja šola je tudi prilagojena tem otrokom in njihovu posebnemu načinu življenja ter hema o njej govorili kdaj drugje, zdaj pa le še besedo o stari planinski šoli, kjer poučuje tovarišica Dolenceva in njeni dve kolegeci.

V prvih petih razredih osnovne šole v Planini ki je pravzaprav po opisanem le del postojnske osemletke, je letos 67 planinskih otrok, ki z večjim ali manjšim uspehom obvladujejo predpisano snov, pa še veliko

tiko prometna vzgoja in praktični šolski pouk. Čestno prometna vzgoja otrok je v Planini posebnega pomena, ker leži selišče prav ob glavni in zelo prometni cesti Ljubljana—Koper, kjer zaradi nemanjših nezavilnosti lahko takoj nastane nesreča.

Tudi uspevalo šolsko združje imajo pri planinski šoli. Kmetiška zadruga je malim zadržnikom dodelila lepo njivo, ki so jo obdelali učenci 4. in 5. razreda. Letos dobio še travnik. Na vseh teh površinah se učijo umnega kmetovanja in vrtnarjenja. Vsa teža strojna dela jim opravi zadruga s svojo mehanizacijo in tudi sicer z naveti in materialom zelo podpira mladi naraščaj na šoli. Težava je le v tem, da so solarji v glavnem kmečkega porekla in njihovi starši mislijo, da imajo tako in tako že doma dovolj priložnosti za udelestvovanje v kmetiškem delu ter bolj neradi pustijo svoje otroke v njihovem prostem času na delo na njivi njihove šolske zadruge. No, na to niso take velike težave, da jih ne bi mogli spoznavno odpraviti, zato delo lepo napreduje in se mladi združniki že veselijo jesenskih plodov, čeprav niti dobro vrkili še niso.

Ime Matilde Dolenc je ozko povezano tudi z humano delavnostjo danja krvi. Kot delavna tavnica RK v Planini vodi krvodajalske akcije. Vedno sredi življenja se mora tudi sama še vedno učiti in se pripravljati, da lahko v skladu s časom in razvojem posreduje znanje svojim učencem, vedno pripravljena na delo tudi drugod, kjer lahko koristi svoji okolici — takšna je naša učiteljica Matilda Dolenc, ki sredi hvaležnih planinskih otrok doživlja jesen svojega življenja.

rb

V komunah enotna organizacija

Komaj dobro leto je tega, ko smo tudi v našem okraju ustanovili Okrajno zvezo za telesno vzgojo, vendar lahko že danes ugotavljamo pozitivne rezultate in uspešno koordinacijsko in usmerjevalno vlogo tega organa. Bolj kot kdajkoli doslej so se v tem družbenem organu izkristalizirala številna mnenja in pomankljivosti v naši telesni kulturi, saj so jih povsem enakovredno obravnavali in nakazovali vsi zastopniki telesnovzgojnih organizacij in naših športnih društev ter klubov vključno s »Partizanom« na številnih skupnih sejah. Zato se povsem upravičeno nadajamo, da bodo tudi naši delegati na bližnjem prvem kongresu slovenske telesne kulture, ki bo 7. in 8. aprila v Ljubljani, prispevali svoj delež k skupnim prizadevanjem za nadaljnje utrjevanje vsebinske in idejne enotnosti naše telesne kulture.

O nekaterih bistvenih problemih okrog formiranja enotnih družbenih organov za telesno kulturo v komunah, republikah in federaciji in o vrsti več ali manj programsko zajetih smernic TVD Partizana, so razpravljali pred dnevi na razširjenem plenumu Partizana Jugoslavije v Beogradu. Ker so se tega pomembnega plenuma udeležili tudi predsedniki okrajnih zvez za telesno

vzgojo, smo se obrnili na dr. Svetozarja Poliča, ki je povedal najprej nekaj splošnih ugotovitev plenuma.

Temeljita kritična analiza je predvsem nakazala, da je v društvih Partizan še vedno sorazmerno zelo malo članstva iz vrst delavske in kmečke mladine, saj so prvi zastopani samo s 7,5%, drugi pa celo samo s 3,5% v sestavi celotnega članstva. Iz teh ugotovitev izhaja tudi ocena, da se bodo društva Partizan morala še bolj prilagoditi vsem pogojem in okoliščinam na terenu, kar pa je seveda brez upoštevanja novih pestrejših oblik, širšega programa dela in dobrega kadra le težko uresničljivo. Ob upoštevanju vseh okoliščin je bil ponovno poudarjen pomen in družbena vloga teh društev, saj imajo izredno široko področje dela in z enkrat skoraj še v celoti nadomestujejo šolska telesnovzgojna društva, da ne omenjamo posebej nalog Partizana pri delu z izvenšolsko mladino. Med važne ugotovitve plenuma Partizana Jugoslavije sodi tudi spoznanje, da bo treba v bodoče telesnovzgojnimi kadrom bolj kot doslej priznati njihovo pomembno družbeno vlogo in jim hkrati zagotoviti boljše materialne pogoje.

Dejstvo, da sodi v področje dela društev Partizan dober del

telesnovzgojnih aktivnosti, vsestranske telesne vzgoje, rekreacije in ostalih športnih aktivnosti, torej ponovno v celoti demantira glasove, da bi iz kakršnihkoli razlogov bilo umestno ukiniti ta društva. To stališče so enotno zastopale vse zadevne zveze oziroma zvezni forumi Partizana, Zveze športov Jugoslavije itd. Tukaj je bil dosežen tudi načelni sporazum, da bo treba formirati enotne družbene organe za telesno kulturo v komunah, republikah in v federaciji v obliki ustreznih zvez, ki pa na višjem nivoju naj ne bi bile enotne, ampak zveze še naprej obstoječih samostojnih telesnovzgojnih združenj. Izjema so komune, kjer bi ta zveza za telesno kulturo lahko bila enotna za vse telesnovzgojne organizacije, društva itd.

Utrjevanje discipline in zaščita pešcev

Bližamo se turistični sezoni in vedno večjemu prometu. Zato je sedaj čas, da se pogovorimo o resnih problemih pri nadaljnjem utrjevanju discipline vseh koristnikov cest, predvsem pešcev.

Statistika kaže, da so v mnogih primerih žrtve prometnih nesreč pešci zaradi lastne malomarnosti in tudi zato, ker nimajo zavarovanih prehodov in pločnikov. Zato ni čudno, če zabeležimo, da je avtomobil ali motorist podrl pešca v Hrpeljah ali med Ilirsko Bistrico in Kosezami, v Postojni od gostilne pri Katrci mimo gradbišča podjetja Nanos; med Sežano in Fernetiči, v Izoli pri Mehanotehniku, v Kopru med podjetjem Slavnik in Skocjanom in med Portorožem ter Piranom. Na vseh teh relacijah morajo hoditi pešci po zelo frekventiranih cestah in ker ne hodijo v gosjem

V nedeljo se bo začel spomladanski del nogometnega prvenstva. Po dosedanjih tekmovalnih rezultatih v jesenskem delu ka-

V NEDELJO LE TRENING

Minulo nedeljo, ki je bila zadnja pred pričetkom spomladanskega dela prvenstva, so nogometni klubi izkoristili za trening. Tako je v Izoli domači klub premagal NK Sidro iz Pirana s 3:1, v predtekmi pa so izolski mladinci kljub boljši igri izgubili z rezultatom 1:0.

Ker ni v nedeljo prišlo v Koper moštvo NK Lučki radnik iz Reke, se je NK Tomos srečal z vojaško enajstoro in zmagal z rezultatom 14:0.

V predtekmi je NK Dekani premagal mladince NK Tomos s 4:0.

že, da sta favorita NK Izola in NK Tomos. Vprašanje je, če se bo sedanja razlika ene točke povečala. NK Tomos je trenutno v težkem položaju, ker se bo moral spoprijeti s Postojno, ki nerada izpusti iz rok zmago. Veliko lažje delo bo imel NK Izola, ki se bo na domačem igrišču srečal v nedeljo z B moštvom NK Tomos. Zoga je okrogla, zato ne moremo predvideti, kakšen bo izid obeh srečanj.

Avtomobilisti!

Ne odmetujte iz vozil tlečih cigaretnih ogorkov, ki lahko zanetijo suho travo ob cesti, kar lahko povzroči požar večjega obsega!

KOŠARKA

Ilirska Bistrica vedno boljša

V organizaciji košarkarskega kolektiva Trnovo iz Ljubljane je bil minulo nedeljo v Ljubljani zanimiv košarkarski turnir, na katerem sta razen domačinov sodelovali še ekipi dolgoletnega člana prve slovenske lige Svoboda iz Ljubljane in moštvo Ilirske Bistrice. V prvi tekmi se je oslabiljeno moštvo Ilirske Bistrice spoprijelo z moštvom Svobode. Rezultat v peti minuti je bil presežljiv 18:8 za borbene Bistričane. Po hitrem začetku pa so člani Svobode iz Ljubljane z borbentnostjo in precejšnjo mero sreče v zadnjih sekundah iz prostega meta zmagali z rezultatom 68:67. V naslednji tekmi, ki je bila manj zanimiva, so utrujeni Bistričani premagali domačine z rezultatom

62:57. V zadnji tekmi je Svoboda zmagala še nad igralci Trnovega z rezultatom 66:47.

Najboljši Bistričani v obeh tekmah so bili Rajko Grij z 49 koši, hitri in borbeni Prosen z 29 koši in Sušter s 16 koši.

Vse kaže, da bodo Bistričani resen nasprotnik tekmovalcem v prvi slovenski ligi. WJ

Razgovor

pred kongresom

Cilj: množičnost

11 STRELSKIH DRUŽIN IN 945 STRELCEV NA POSTOJSKEM

BIHAC je 27. marca odplula iz Norfolka za Charleston
 BLED je 24. marca priplula v Tanger in nadaljevala pot proti Genovi, Neaplju, Palermu in Reki
 BOHINJ manipulira s tovorom v pristaniščih ZDA
 BOVEC je od 28. marca na Reki
 DUBROVNIK je priplula 31. marca v Immingham
 GORANKA manipulira s tovorom na Reki
 GORENJSKA je 24. marca odplula iz Lattakije za Port Said
 KOROTAN je razkladala tovor v Long Beachu in 24. marca odplula proti San Franciscu
 LJUBLJANA je 22. marca priplula v Sibenik, kjer razklada tovor in 31. marca bo odplula iz Sibenika
 MARTIN KRPAN je na Reki nakladala tovor za Formio, kamor je odplula 24. marca
 PIRAN je 21. marca priplula v Kobe, kjer razklada tovor
 POHORJE je 19. marca priplula v New Westminster, kjer naklada tovor
 ROG je na poti za Sidney in Geelong, kamor prispe 2. aprila
 TREBOVLJE je prispela 29. marca na Reko
 ZELENGORA je 25. marca odplula iz Sibenika v Crno morje

Napoved vremena

od 31. marca do 7. aprila 1961
 Visok zračni pritisk nad južnim predelom Evrope obeta lepo vreme. Severno od Alp in Karpatov pa bo vdor hladnega zraka z Atlantika povzročil krajevne padavine. Deževalo bo v drugi polovici tedna, pihal bo severovzhodnik in temperatura zraka bo od 3 do 20 stopinj Celzija.

Letos so gozdni požari zaradi malomarnosti zažigalcev poljskega plevela in izletnikov napravili v našem okraju že najmanj 100 milijonov dinarjev škode!

Prvi slovenski kongres telesne kulture, ki bo ocenil storjeno delo ter začrtal nove smeri razvoja športa in telesne vzgoje v komunah, je domala na pragu. V tej zvezi smo naprosili predsednika občinskega strelskega odbora v Postojni Ernesta Šava, da nam oriše prizadevanja, uspehe in probleme strelskih organizacij v tej občini

Tovariš Šav, kako ocenjujete razvoj strelskega športa na Postojnskem v razdobju po beograjskem kongresu telesne kulture?

»Kongres je pomenil v našem delu prelomnico. Odtlej smo v zameno za dve strelski družini ustanovili 11 novih in zraven še 8 sekcij. Trenutno imamo registriranih 945 strelcev. To je odraz izredne množičnosti, iz katere raste tudi kvaliteta. 7 strelskih družin imamo v Postojni ter po eno v Prestranku, Hruševju, Planini in Pivki. V njih prevladuje mladina, okrog deset odstotkov pa je žensk.«

V zimskih mesecih ste priredili vrsto tekmovalj. Kakšen cilj so imela?

»Predvsem propagandni. Na občinskem in okrajnem prvenstvu, v zimski ligi, v tekmovalju za Zlato puščico in na družinskih prvenstvih je streljalo kar 584 strelcev. Vsak nastop posebej kleni zdrav tekmovalni duh in ruti-

no strelcev. Množična tekmovalnja so odlična priložnost za ocenjevanje dela družin in individualne vadbe strelcev.«

In kako je z materialnimi pogoji dela, z rekviziti in s strelišči?

»Ker smo lani dobili le 60.000 dinarjev podpore, smo s prispevki strelcev in drugim manjšimi prispevki kupili 18 zračnih in 2 malokalibrske puške. 66.000 dinarjev smo porabili za strelivo in tarče. Ker odnada ne ena zračna in ena malokalibrska puška na 20 odnosno 40 strelcev. Še ne moremo zadostiti vsem potrebam na orožju. V občini imamo 2 strelišči za zračno in 2 za malokalibrsko puško. V sodelovanju z občinskim odborom ZROP bomo morali zgraditi novo strelišče za zračno puško v Postojni, ker bodo sedanji objekti kmalu porušili. Zgraditev primerne strelišča narekuje tudi okoliščina, da je Postojna najmočnejši strelski center v okraju.«

Vaše delo se gotovo odvíja po nekem unanrej začrtanem programu. Kakšne prireditve imate še v planu za letošnje leto?

»Razen priprav za lokalna tekmovalja se prav sedaj ukvarjamo z organizacijo ene največjih strelskih prireditev na Primorskem doslej. V počastitev praznika občine Postojna bomo prire-

dili 23. aprila veliko tekmovalje strelskih skupin občinskih mestne grupe B v LRS. Povabili smo moštva iz 20 mest, pokroviteljstvo nad prireditvijo pa je prevzel Zavod Postojnska jama, ki bo zmagovalcem poklonil prehodni pokal, tekmovalce pa popeljal v Postojnsko jamo po poteh, koder je šla diverzantska skupina IX. korpusa 23. aprila 1944 ob priložnosti požiga sovražnikovih zalog pogonskega goriva v jami. Tekmovalci bodo v jamo vstopili v Črni jami.

Razen te prireditve bo 23. aprila še tradicionalno tekmovalje družinskih ekip za prehodni pokal ObLO Postojna, ki ga je lani osvoila ekipa SD Center. Na osemletki v Postojni je nadalje v teku izborno strelsko tekmovalje med 300 pionirji za sestavo ekipe za okrajno srednješolsko prvenstvo. Strelska zveza Slovenije nam je poverila organizacijo republiškega pionirskega prvenstva občinskih ekip, ki bo 25. junija v Postojni.«

Opisali smo le del načrtov strelskih organizacij na Postojnskem. Njihovi res priznanja vredni rezultati so posledica sistematičnega dela in požrtvovalnosti občinskega kot tudi družinskih strelskih vodstev, ki bodo našla v delu in sklepih kongresa telesne kulture potrditev za pravilnost smeri, ki jih ubirajo v vrzedevanjih za omasovljenje športa v postojnski komuni. A. Miklavčič

no varnost, komunalna podjetja občin, uprava za ceste in zbori volivcev. Mar res ne morejo dati v svoj prvi plan ureditve rešpoti in poglobitve prometne vzgoje koristnikov cest?

Vendar moramo pri tem priznati, da je prizadevnost nekaterih organov, ki dosledno skrbijo za prometno vzgojo, v nekaterih primerih že dosegla lepe uspehe. Tako je na primer Zavod za prosvetno-pedagoško službo okraja Koper izdelal podroben učni načrt za prometno vzgojo v osnovnih šolah. V svojem priporočilu občinskim svetom za šolstvo glede izvajanja tega načrta je navedel, naj bi v drugem polletju letošnjega šolskega leta uvedli v VII. in VIII. razredu osnovnih šol redni pouk o prometni vzgoji po eno uro na teden, v nižjih razredih pa po eno uro na mesec. To priporočilo in podrobni učni načrt, ki ga je sestavil Zavod ob sodelovanju odseka za varnost prometa OLO Koper in aktivna učiteljev-praktikov posameznih razredov, sta pripomogla k uvedbi rednega pouka o prometni vzgoji v višjih razredih, v nižjih razredih pa se je nekoliko zataknilo.

To velja predvsem za sežansko in ilirskobistriško občino in delno tudi za koprsko, saj doslej niti v Šmarjah in Marezighih še niso začeli v nižjih razredih predavanja po delovnem programu za prometno vzgojo šoloobvezne mladine, kljub zanimanju za ta predmet. Kako koristna so takšna predavanja s praktičnimi vajami in konkretnimi prikazi preventivne cestno-prometne vzgoje, najbolje dokazujejo primeri, ko beležimo med žrtvami prometa vedno manj šolarjev. Zato naj bi občinski sveti za šolstvo posvetili več pozornosti izvajanju učnega načrta za prometno vzgojo za učence nižjih razredov, ker le tako bo moč že na mlajši državljane pritegniti k uveljavljanju discipline na cesti.

Glede splošne varnosti pešcev je potrebno opozoriti občinske komisije za prometno varnost, komunalna podjetja in občinske ljudske odbore na gradnjo stez za pešce. Lep sprehod Koprčanov je tudi v Izoli, a ker je obrobna pot po trasi nekdanje železnice slabo oskrbovana, po dežju pa blatna, hodijo pešci po glavni, asfaltirani cesti in so nehote novzročitelji prometnih nezgod. Podoben primer je tudi v Izoli, kjer dnevno koristi avtomobilsko cesto najmanj 300 delavcev podjetja Mehanotehnika. Zato v Izoli razmišljajo, če naj bi zgradili most za pešce čez glavno cesto; ta projekt naj bi nudila vzgled tudi Koprčanom za podoben železni most pri podjetju Slavnik. Iz Semedele hodi v Koper vsak dan okrog 1000 ljudi in nekaj sto otrok v šolo. Računica pa kaže, da bi bilo boljše zgraditi most za pešce, kakor da bi bili na tem križišču prometniki. Predlog je tu in — razmislimo o njem.

Operacija Cepelin

Cepelini pod oblaki so stvar, ki jo vidimo le še v kakšnem filmu, ki nam pripoveduje zgodbo o »zlatih, starih časih«. Ne dolgo tega pa so se spomnili na ta balon inženirji, in to ne letalski, marveč gradbeni. Gradbena sezona je namreč močno odvisna od vremena in zato so začeli razmišljati o tem, da bi stavbo, ki jo gradijo, pokrili z balonom iz plastične mase. Takšen šotor bi ogrevali s toplim zrakom in zidarjem ne bi mogli do živega niti sneg niti blato niti mrz. Pred

kratkim so v Zahodni Nemčiji napravili poskusni kupolast šotor, ki je 60 metrov dolg, 26 metrov širok in 13 metrov visok. »Cepelin« je preizkušeno dobro prestal. Zdaj bo mogoče zidati hiše tudi v primeru, da bi padlo živo srebro 30 stopinj pod ničlo, medtem ko so morali sedaj prenehati z deli že pri minus 7 stopinj.

NAJVEČJI HELIKOPTER

Na moskovskem letališču so pred nedavnim prikazali največji helikopter, ki so ga doslej zgradili na svetu. Težak je 40 ton in ima prostora za 80 ljudi, razen tega pa še pet mest za člane posadke. Pogonjena ga dva plinskoturbinska motorja; vsak ima po 4.600 konjskih moči. Maksimalna hitrost tega kolosa je 250 kilometrov na uro.

Pravkar bo dvajset let, kar je v naših krajih začela druga svetovna vojna vihra. Prve žrtve so bili prebivalci takratnih obmejnih krajev, ki so jih Italijani pregnali z njihovih domov v notranost Italije. Na sliki so vaščani Orehka pri Postojni, ko dne 6. aprila 1941 z najnujnejšim za življenje zapuščajo svoje domove

V avstrijskih trgovinah s tehničnim materialom so se te dni pojavili posebni aparati, podobni malim tranzistornim sprejemnikom. Služijo namesto notesa. Prvzaprav so to nekakšni miniaturni magnetofoni, katerim imetnik zaupa na glas svoje naročilo (namesto da bi ga napisal v notes), kar mu aparat ob določenem urispet glasno posreduje, ko napoči odrejeni čas

Drobne iz pomorstva

»VIHOR« IN »SPUTNIK« V KOPRU

V soboto zjutraj okrog 8. ure prispeta v Koper reška letelca ladjata »Vihor« in »Sputnik«. »Vihor« naj bi po prvotni zamisli zdrsel direktno na Reko, vendar so morali v zadnjem trenutku načrt spremeniti, ker bodo morali v Trstu izkrcati italijanskega strojnika. Tako bo prva jugoslovanska luka tudi za »Vihorja« — Koper. Najnovejša letelca ladjata Sovjetske zveze »Sputnik« pa bo prispela v Koper iz prestižnih namenov. Konstruktorji te ladje so bili namreč izzvani od ladjedelnika-rev iz Messine. Tako je predvideno, da bodo v koprskem zalivu izredno pomembni poskusi med obema tekmečema. Zlasti hitrostnim preizkusom se bo pridružil tudi naš »Delfin«. Naše morje je za takšne poskuse izredno ugodno, ker imamo na razpolago različne

vetrove, ki povzročajo različne valove do jakosti 2! Tekmovanje se bo izvršilo ob vsakem vremenu. Če bo pihala burja, bodo okna zaprta. Preizkusov hitrosti se bodo brezplačno lahko udeležili tudi navadni ljudje. V »Delfinu« je 68 sedežev, v »Vihorju« 135, v »Sputniku« pa 300! Točili bodo brezplačno tudi pijače za čas vožnje: slivovko, cinzano in vodko. Vstopnice se določijo pri »Slavniku«, »SAP-turistu« in »Kompasu« — seveda brezplačno.

NA MARSU SO OCEANI

Mars ni več tako neznan nebesno telo, kakor je bilo še do nedavnega. Mnoge dosedanje predstave o njem so se spremenile. Z najpopolnejšimi sodobnimi aparati in metodami niso mogli odkriti na njem vodne pare, vendar je sovjetski znanstvenik prepričan, da je na tem planetu prav toliko vode kakor na Zemlji, če ne še več. On trdi, da je Mars pokrit z ledom in da so pod tem pokrovom oceani, ki utegnejo biti globoki 15 do 20 kilometrov.

Po svetu so te dni veliko govorili o tragični smrti filmske igralkice Belinde Lee, ki se je ubila v avtomobilski nesreči, ker je vozila prehitro. Stara je bila komaj 26 let, zelo privlačna, vendar pa brez posebnega igralskega talenta, tako da ji je uspelo dobiti večje vloge le v prirejenih zgodovinskih spektaklih, izmed katerih smo v zadnjem času pri nas videli »Noči Lukrecije Borgije«

ZRAČNI VOHUNI

Dela se je lotil Allen Dulles. Na potovanju po Nemčiji sta ga spremljali dve osebi: dr. Eugen Gerstenmeyer, sedanjí predsednik bonnskega Bundestaga, ter vidni nacist, sedaj državni sekretar v Adenauerjevi vladi, Hans Globke. Drhteč za lastno kožo, sta bila oba gospoda pripravljena, da izdata Dullesu »najsvetejše« skrivnosti nemške tajne službe.

Allen Dulles se je dobro seznanil z gradivom zračnega opazovanja fašističnega vrhovnega poveljstva. Po tem obrazcu je začel na drugi strani »velike luče« formirati oddelek »Zrak« (Air Intelligence Service).

»OPERACIJA PIRH«

... Tistega neznanega petka leta 1950 je sedel polkovnik White, poveljnik ene izmed skupin višinskih izvidnikov »Evropskega poveljstva« ameriške WS, v svojem priljubljenem naslanjaču in mislil na sina. Christian je nedolgo tega odšel na Florido in glej, že piše, da tči do vratu v dolgovi, ki jih je bil napravil pri kvartanju. Toda White se sedaj ne more v to vmešavati. Sedel je v svoji udobni vili, ki je štiri kilometre oddaljena od Rena. Pokoraval se je ukazu o vojni pripravljenosti številk ena.

Na nizki okrogli mizici stoji celuloidna zastava z zvezdami in črtami in steklenica mineralne vode. Polkovnika muči revmatizem in žena ga je bila prisilila, da pije to ogabno vodo vsake pol ure...

Ob rezkem telefonskem zvoncu se je polkovnik zdrznil. Zazvonil je tisti telefon, ki je bil neposredno zvezan s poveljstvom. Dvignil je slušalko. Spoznal je glas generalnega poročnika Kennona, ki je med vojno poveljeval 12. taktični eskadrili letalskih sil v Italiji. Sedaj je bil komandant vseh ameriških letalskih sil, ki so imela svoja oporišča od Norveške do Turčije.

»Poslušajte, polkovnik,« je dejal Kennon, »pravkar so me obvestili, da so sovjetske pomorske sile pri svojih obalah. CIS (Central Intelligence Service) nam daje za prihodnjo nalogo šifro »Pirh«. Moramo prebiti lupino ruskega jajca in pogledati, kaj je v njem. Želal bi, da se te zadeve lotite vi.«

»O kay. Kakšna naloga pa je to?«

»Poslal vam bom podpolkovnika Longa. Z njim proučite podrobnosti... Fante, katere boste poslali k Rusom, bomo po povratku predlagali za napredovanje.«

»Razumem, sir,« White je položil slušalko in z odvrtnostjo popil kozarec mineralne vode.

Kmalu potem je sedel poleg njega podpolkovnik Long.

»Jutri,« je dejal Long, »bo sovjetska mornarica križarila na širini Lübecka. Moramo jih prestreči. Mislim, da bo za to nalogo eno letalo zadostovalo. Letalo bo opremljeno s specialnimi sprejemniki, magnetofoni, najmodernejšimi radarji, vrh tega pa bo posadka izpopolnjena še s prvovrstnimi specialisti.«

White je molčal: na jeziku je še vedno čutil ogaben okus mineralne vode. Longa ni imel rad, kakor so mu bili na splošno zoprni vsi ljudje, ki so delali v obveščevalni službi.

»Kar zadeva izpopolnjevanje radarjev, morate vedeti, da Rusi ves ta čas niso dremali,« je začel spet govoriti Long. »Očividno so opremili svojo mornarico z radarji, ki so zadnja beseda elektronske tehnike. Zdaj se nam ponuja priložnost, da jih podrobneje proučimo.«

»S tem hočete reči, da hočete pretipati ruski radarski sistem.«

»Predvsem to. Rdeči se opremljajo z najnovejšimi napravami, mi pa moramo ugotoviti, kakšen je učinek teh naprav. Zаради tega bomo poslali posebno letalo, najbrž »Prevator«, da bi preizkusili lastne naprave »iz oči v oči« z ruskimi, da tako rečem.«

»In kaj, če pade takšno letalo Rusom v roke? Ali veste, na kaj to diši?«

»Vi ste v celoti odgovorni za to, da bi se kaj takega ne primerilo.«

White je umolknil. Operacija se mu je zdela tvegana, toda poveljnik jo je odobril in treba se je bilo podrediti ukazu.

Naslednjega jutra je »Prevator« že stal pripravljen na betonski stezi; bil je težko otovorjen z gorivom in vsemogočimi aparati. Drugi pilot je raportiral komandirju letala — kapetanu Colmanu — da je letalo pregledano in da so radarski operatorji na svojih mestih.

»Kapetan,« je Colman nenadoma zaslišal za svojim hrbtom nek glas. Bil je podpolkovnik Long. V iztegnjeni roki je držal zapечатeno kuverto.

»Tu je zaupno povelje,« je dejal Long strogo, »v interesu obrambe dežele vam ukazujem, da kuverto odprete šele tedaj, ko boste preleteli nemško obalo.«

Colman je samogibno vzel kuverto.

Motorji so zarohneli. Težko letalo se je okorno zabilo, potem pa vedno hitreje začelo drčati po startni stezi...

To se je zgodilo v soboto, 8. aprila 1950, ob 12. uri 40 minut. Uradni ukaz letalski posadki se je glasil: za vsako ceno preleteti traso Wiesbaden—Kopenhagen—Wiesbaden.

Ob 13. uri 50 minut je kapetan Colman odprl pismo... Izvidrite rajon med 17° 15' in 21° vzhodne dolžine in 55° 10' in 57° 30' severne širine,« je prečital. »Tehničnemu osebju naročite, naj se poskuša vključiti v sovjetsko radiotelefonsko omrežje in napravite »soočenje« s sovjetskimi močvirskimi radarji. V njihovi mreži bodite vključeni vsaj dve uri.

31. marec 1961 • ZADNJA STRAN • LETO X. — St. 14

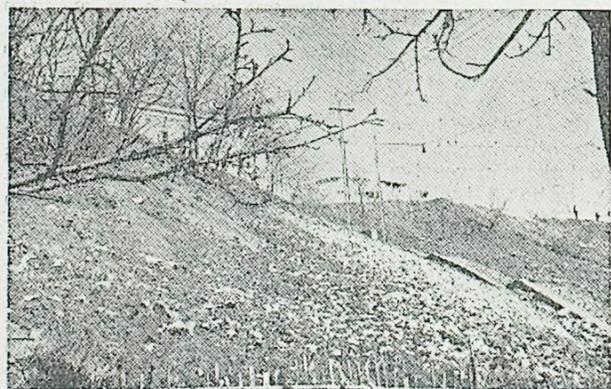
DECENTRALIZACIJA

»JADROLINIJE«

Kar smo poročali v prejšnji številki našega lista pod vprašanjem, je sedaj že postalo dejstvo. V soboto dopoldne bo delavski svet »Jadrolinije« sprejel sklep o dokončni decentralizaciji potniškega ladjevoja pri nas. Iz predloga, ki ne bo spremenjen, je razvidno, da bodo ladje razdeljene na tri podjetja za potniški pomorski promet. »Jadrolinija« bo ostala na Reki, v Dubrovniku bo »Dubrovačka plovidba«, v Sloveniji pa bo pomorsko podjetje za potniški promet po morju, ki ga bo v Ljubljani ustanovila Direkcija železnice. Slovensko podjetje bo imelo tudi rečni promet. Seveda bo najprej urejen promet potnikov po Ljubljani do Vrhnike. »Jadrolinija« bo dala našemu podjetju ladje »Partizanka« (ki je bila v ponedeljek že na poskusni vožnji v Kopru), »Proleterka«, »Orebič«, »Opatija«, »Jadrans«, »Aleksa Saniča« (ki bo preimenovan v »Ivana Cankarja«), »Maribor« in še pet drugih ladij po sporazumu. Poleg tega dobimo tudi vso amortizacijo in obratna sredstva ter dotacijo za nazaj in naprej. S temi plovilni objekti bomo uredili prevoz potnikov od Jernejske Drage do Sečovelj.

Trgovski potnik Alistair Simpson iz Londona prodaja ponarejene obleke. Da bi svojim klientom dokazal dobro kvaliteto blaga, iz katerega so te obleke napravljene, je šel v svoji vni tako daleč, da je skočil te dni z mostu v reko Temzo. Kronika pa ne pove, če je s tem dosegel kak pomemben poslovni uspeh ali če je uspel prepričati svoje sedanjce in tudi katerega prihodnjih odjemalcev

Kdor ugane, na kateri turistično najbolj izpostavljeni točki koprškega okraja je vzorno smetišče na gornji sliki, naj proti nam gradi sporočil za mestno snago in turistično dejavnost pristojnim organom v — Postojni. Nagrade željni naj se obrnejo za pomoč k domačim in tujim turistom, ki na ploščadi pred vhodom v Postojnsko jamo radi zastojajo dajoje intervjuje in komentarije o lepem in dišečem razgledu izpred železniške postaje ter o lepi poti po stopnicah pod postajo med zavrnjenim papirjem, konservnimi škatlami in drugo navlako

Leteče ladje v vzhodni Nemčiji

V Vzhodni Nemčiji, v ladjedelnici v Rosslauu, so pred nedavnim začeli graditi 4 tipe letelčnih čolnov in ladij za prevoz potnikov. Tudi te letelčne ladje bodo imele podvodna nosilna krila sistema Shertel-Sachsberg in bodo opremljena z Dieslovimi motorji tovarne »Karl Liebknecht« iz Magdeburga.

Za rečni, jezerski in luški promet ter za obrežne vode sta namenjena letelca čolna »TF-4« in »TF-10«. Prvi bo dolg 10 m in bo imel 8 sedežev za potnike, drugi pa nad 14 m dolžine in 29 sedežev za potnike. Vsak bo imel po en motor ustrezne moči, ki bo razvil maksimalno hitrost okrog 36 morskih milj na uro, ekonomsko pa nad 32 milj.

Letelca ladjata »TF-25« je namenjena za malo obalno plovbo. Dolga bo 21 m in bo imela 26 ton iztisnine, 73 sedežev za potnike in maksimalno hitrost nad 43 morskih milj na uro oziroma ekonomsko hitrost skoraj 38 milj na uro.

Največja vzhodnonemška letelca ladjata pa bo »TF-40«, ki bo dolga 25 m in bo imela 46 ton iztisne, 2 motorja ter 127 sedežev za potnike. Hitrost, maksimalna čez 43, ekonomska skoraj 38 morskih milj na uro.

Druge podrobnosti o teh letelčnih ladjah niso znane. Od

130.000-TONSKE LADJE

Takšni ladji grade sedaj na Japonskem. Prevažali bosta nafto in bosta preveliki, da bi mogli skozi Panamski ali Sueški kanal. Ta tankerja bosta prevažala nafto iz Arabije na Japonsko. V en takšen tanker bodo lahko natovorili 900.000 sodov naft. Dolga bosta po 300 m, na najširšem delu bosta široka 40 m, največja višina pa bo 20 metrov. Ladji bodo gnali motorji, ki bodo imeli po 28.000 konjskih moči in bodo zmogli hitrost 16 milj na uro.

Osnovno vodilo pri gradnji takšnih velikih tankerjev je rentabilnost. Analize in proračuni kažejo, da bosta velikanki za 20 odstotkov cenejši kakor pa so tankerji s 45.000 registrskimi tonami.

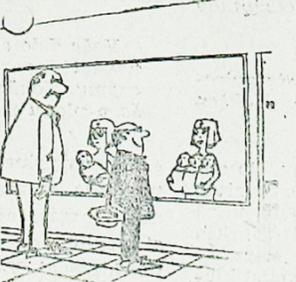
dosedanjih tipa »Supramar« se bodo razlikovale po večjih oknih, ki bodo nudila potnikom boljši razgled. Vsi navedeni tipi naj bi bili zgrajeni v letu 1961.

ŠKOT OSTANE VEDNO ŠKOT

Za en funt se je v Londonu mogoče pol ure peljati s helikopterjem. To je zvedel tudi neki Škot. S pilotom sta sedla v helikopter in se odpeljala. Toda ne dolgo. Komaj deset minut. Letalo se je zapletlo v veje nekega visokega drevesa in padlo na tla. Škot se je ves popraskan in raztrgan izkobilal iz razbitin in se vrnil v mesto. Dve uri je hodil. Ko je prišel na letališče, je zahteval, naj ga peljejo še dvajset minut, ker je plačal celo vožnjo.

KAR JE PREVEČ, JE PREVEČ

Predsednika nekega kolhoza v bližini Minska (Bela Rusija) so obsodili na tri leta zapora, ker je ponarejal podatke. V svojem letnem poročilu je namreč zapisal, da je dal njegov kolhoz v preteklem letu tri milijone jajc, vendar so ugotovili, da ima kolhoz le devet kokoši. »Kar je preveč, je preveč!« se je na razpravi razogotil sodnik.

Majhna žaba daleč skoči